

HELSINKI TALENTIA 1964-2014

1960-luku

Muuttuvat laulut, vuosien mennen, aika pois paljonkin vie..

Yhdistyksen perustaminen ja alkutaival

Tässä maassa ei liene montaa yhdistystä, jota on perustettu niin pitkään ja hartaasti kuin 50 vuotta täyttävää yhdistystämme. Ensimmäinen ”perustava kokous” pidettiin 22.5.1964

Sairaanhoitajaopiston Mannerheim-salissa ja lopullinen perustava kokous 7.12.1964. Tähän väliin mahtui kuusi jatkokokousta ja toimikuntien kokousta, joissa asioita pohdittiin monilta eri puolilta.

Aloite alueellisten yhdistysten perustamisesta oli lähtenyt Sosiaalityöntekijäin Liitolta, jonka alkuaikojen voimahahmon, vanhainkodinjohtaja Hilda Katteluksen kuningasajatus se oli. Liitossa oli nimittäin todettu, että jos halutaan liiton edustavan kaikkia sosiaalityöntekijöitä, eivät liiton jäsenyhdistyksiä toimineet valtakunnalliset erityisyhdistykset, kuten mm. Sosiaalihuoltajat, Sosiaalikasvattajat, Lääkinnällis-sosiaalinen yhdistys ja Vanhainkodin johtajat kattaneet koko kenttää.

Helsingissä otettiin yhteyttä vireästi toimineen Lääkinnällis-sosiaalisen yhdistyksen edustajiin ja niinpä ensimmäisessä kokouksessa oli pääasiassa vain tämän yhdistyksen jäseniä. 22.5.1964 valitun toimikunnan kokouksissa tehtiin perinpohjaista työtä ja valmisteltiin mm. yhdistyksen säännöt. Lopulliseen kokoukseen lähetettiin noin 300 kokouskutsua ja saatiinkin kokoon 45 henkilöä, jotka edustivat aika laaja-alaisesti helsinkiläisiä sosiaalityöntekijöitä. Kokous pidettiin 7.12.1964 silloisissa Työsuojelunäyttelyn toimitiloissa.

Perustavan kokouksen sekä uuden yhdistyksen hallituksen 1. puheenjohtaja oli itseoikeutetusti ylitarkastaja Lauri Tarvainen. Läsä oli liiton puolesta idean äiti, sittemmin sosiaalineuvos ja aktiivinen eläkeläinen Hilda Kattelus. Samoin sellaisia sosiaalityön alueella jo pitkän ja värikkään päivätyön tehneitä, vielä tuolloin työssä olleita henkilöitä kuten Mervi Ahla, Miku Aukee, Liisa Hakola, Anna-Liisa Vesenne, Gunvor Brettschneider, Jorma Nuotio, Jaakko Tuomi, Sirkka-Liisa Rauta-aho ja monia muita.

Ensimmäiseen hallitukseen tulivat perustavassa kokouksessa yksimielisesti valituiksi:

Varsinaiset jäsenet

Mervi Ahla
Olli Kivistö
Jorma Nuotio
Anneli Piimies
Lea Pitkänen
Aila Rahunen
Irja Rantanen

Varajäsenet

Ella Sacks
Helmi Hirvonen
Anja Sinisalo
Toini Hirvonen
Leena Burman
Gunvor Brettschneider
Kirsti Pietarinen

Sirkka-Liisa Rauta-aho
Valto Saari
Kirsti Suninen

Maila Nissinen
Eero Suojasalmi
Anna-Liisa Savelius

Näin oli päästy alkuun ja **Sosiaalityöntekijäin Liiton Helsingin paikallisyhdistys ry.** Synnytetty.

Perustavassa kokouksessa valittu hallitus kokoontui täysilukuisena 4.2.1965 ensimmäiseen kokoukseensa Kestikartanossa. Varapuheenjohtajaksi valittiin Valto Saari, sihteeriksi Jorma Nuotio ja rahastonhoitajaksi Kirsti Suninen (myöh. Airola). Lisäksi asetettiin hallituksen valmistelevaksi ja toimeenpanelevaksi elimeksi erityinen työvaliokunta, johon tulivat pj. Lauri Tarvainen, varapj. Valto Saari, sihteeri Jorma Nuotio ja hallituksen jäsen Lea Pitkänen. Vuosikokous päätettiin kutsua koolle 24.2.1965 Työsuojelunäyttelyn huoneistoon.

Monien vaikeuksien jälkeen toiminta alkoi hitaasti päästä käyntiin, kiinnostusta tunnettiin ja yleisesti toivottiin paikallisyhdistyksestä sellaista yhdistystä, jossa eri sosiaalityönsektoreilla työskentelevät sosiaalityöntekijät pystyisivät hyvään yhteistyöhön sekä ammatillisten että ammattiyhdistysasioiden hoitamisessa.

Ensimmäisessä varsinaisessa vuosikokouksessa 24.2.1965 valittiin perustavassa kokouksessa valittu puheenjohtaja ja hallitus kokonaisuudessaan yksimielisesti uudelleen. Keskustelujen jälkeen vuosikokouksessa päätettiin, ettei paikallisyhdistys peri varsinaista jäsenmaksua, ainoastaan liittymismaksun 5 mk. Yhdistys peri liiton osuuden kuitenkin niiltä jäseniltä, jotka eivät suorittaneet liiton osuutta jonkun muun liittoon kuuluvan erityisyhdistyksen kautta.

Yhdistysrekisteriin Sosiaalityöntekijäin Liiton Helsingin paikallisyhdistys ry. merkittiin 3.6.1965.

Jäseniä oli tuolloin 65. Ylitarkastaja Lauri Tarvainen, joka oli nähnyt yhdistyksen tarpeellisuuden ja henkilökohtaisella panoksellaan suuresti vaikuttanut perustamiseen sekä monista tehtävistään huolimatta lupautunut puheenjohtajaksi, ilmoitti 23.6.1965 joutuvansa matkustamaan syksyllä YK:n tehtävissä Amerikkaan kahdeksi vuodeksi, joten varapj. Valto Saari joutuisi hoitamaan puheenjohtajuutta seuraavaan vuosikokoukseen saakka. Näin tapahtuikin.

Kerrottakoon, että Amerikasta palattuaan Lauri Tarvaiselle myönnettiin Sosiaaliturvan Keskusliiton kunniamerkki 1967. Merkki myönnetään vain hyvin ansioituneille henkilöille. Sosiaalineuvos Lauri Tarvainen kuoli helmikuussa 1968. Hänen panostaan olisi vielä kipeästi kaivattu suomalaisessa sosiaalipolitiikassa.

Jo ensimmäisenä toimintavuonna järjestettiin Suomen Mielenterveysyhdistyksen kanssa sosiaalityöntekijöiden mielenterveyspäivä Ostrobotnialla syyskuussa 1965 ja osallistujia oli 75. Erilaisia, sekä ammatti- että ammattiyhdistystietoutta kehittäviä ja käsitteleviä päiviä tai tilaisuuksia järjestettiin sittemmin toisten, asioita lähellä olevien yhdistysten kanssa tai vain oman yhdistyksen keskuudessa.

Ensimmäisen toimintavuoden aikana luotiin pohja työvaliokunnan lisäksi myös palkka-, tiedotus- ja taloustoimikunnalle, joista palkka- ja tiedotustoimikunta olivat pitkään oleellinen osa yhdistyksen toimintaa. Vuosien myötä on tarpeiden mukaan perustettu toimikuntia erilaisten asioiden selvittämistä ja hoitamista varten. Ensimmäisestä toimintavuodesta alkaen on paikallisyhdistys

ottanut kantaa erilaisiin alan asioihin, lausuntojen, henkilökohtaisten käyntien ym. muodossa ja kokenut tärkeimpänä tehtävänä alan ammatti- identiteetin sekä ammatti- ja palkkaetujen ajamisen.

Yhdistyksen tulisi ryhtyä vakaasti harkitsemaan arpajaisten järjestämistä Helsingin alueella. Arpajaisten järjestäminen vaatii kuitenkin siinä määrin työtä, että tarkoitusta varten tulisi perustaa 2–3 henkinen arpajaistoimikunta, jonka ainoana tehtävänä olisi ko. asia. Myynti tulisi järjestää ammattimyyjän avulla. (Taloustoimikunnan muistio 10.5.1965.)

Virkistystehtävä oli myös mukana yhdistyksen toiminnassa alusta asti: Teatteriryhmä on tutkinut mahdollisuuksia teatteriesityksen ostamiseksi. Todettiin, että yhdistyksen taloudellinen hyöty olisi suhteellisen pieni ja että ajankohta on melko epäsuotuisa. Asia pantiin pöydälle, mutta teatteriryhmälle annettiin tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin heti joulun jälkeen. (Hallituksen pöytäkirja 9.11.1965.)

Paikallisyhdistyksen perustamisen aikoihin oli voimassa laki kunnan viranhaltijain neuvotteluoikeudesta, jonka neuvotteluoikeuden Sosiaalityöntekijäin Liitto oli saanut 1950. Paikallisyhdistyksen kulloinkin nimetty edustaja oli tarvittaessa liiton pyynnöstä liiton apuna ja asiantuntijana Helsingin kaupungin kanssa käytävissä neuvotteluissa. Paikallisyhdistyksellä ei ollut silloin eikä myöhemminkään siis itsenäistä neuvotteluoikeutta.

Vuonna 1968 järjestettiin Suomessa Dipolissa kansainvälinen sosiaalipolitiikan konferenssi ja paikallisyhdistyksen yksittäiset jäsenet antoivat panoksensa järjestelyille.

Vuosi 1968 on Suomessa ollut sosiaalityön alueella vilkkaan tapahtumisen aikaa. Elokuussa järjestettiin Suomessa kansainvälinen sosiaalipolitiikan konferenssi. Eikä edellisvuonna alkanut vilkas keskustelu sosiaalityön tehtävistä, sen auttamismahdollisuuksista ja -tavasta ole vielä laantunut. Nämä tapahtumat ovat varmasti heijastuneet yhdistyksen yksityisten jäsenten tasolla ja niiden vaikutus näkyy myös paikallisyhdistyksen ohjelmistossa. Kuitenkin voitaneen yhdistyksen toimintaa aliarvioimatta todeta, että nämä tapahtumat eivät kovin syvällisesti ole vaikuttaneet yhdistyksen toimintaan; aktiivinen työskentely näiden asioiden ympärillä yhdistyksen puitteissa ja kannanotto ajankohtaisiin kysymyksiin on jäänyt valjuksi. (Toimintakertomus vuodelta 1968.)

Toiminta oli alkuvuosina kunnianhimoista ja tuloksiin suhtauduttiin itsekriittisesti.

Jäsenmäärä kasvoi hiljalleen. Puheenjohtajana toimi yhteiskuntatieteiden maisteri Martti Pitkänen vuosina 1966–1969. Jäseniä oli vuonna 1971 kirjoissa 140, mutta kun papereita ja maksuja selviteltiin, todettiin että osa oli niin kutsuttuja paperijäseniä. Vain 60 jäsentä oli maksanut jäsenmaksunsa. Hallitus tekikin päätöksen, että vain nämä 60 jäsentä luetaan varsinaisiksi jäseniksi.

1970-luku

Muuttuuko ihminen, ja mihin suuntaan voi viedä huomispäivän tie..

Toiminnan vakiintuminen ja keskusjärjestökysymys

Vuonna 1970 tulivat voimaan virka- ja työehtosopimuslait. Kuntapuolella työnantajan neuvottelijaksi tuli Kunnallinen sopimusvaltuuskunta (KSV), jolle kunnat olivat antaneet neuvotteluoikeudet, niin ettei neuvotteluja tarvinnut käydä jokaisessa kunnassa erikseen. Työtekijäpuolen neuvotteluoikeudet saivat pääsopijajärjestöt AKAVA, TVK-V ja KTV. TVK-V oli TVK:n ja KTV, joka oli SAK:n julkisen sektorin pääsopijajärjestö. Keskusjärjestö AKAVA hoiti vielä tuolloin myös pääsopijajärjestön tehtävät.

Sosiaalityöntekijäin Liitto ei kuulunut mihinkään neuvotteluoikeuden omaavaan järjestöön, joten liiton ja sen myötä siihen kuuluvien valtakunnallisten erityisyhdistysten ja paikallisyhdistysten liittyminen johonkin neuvotteluoikeuden omaavaan järjestöön tuli erittäin tärkeäksi ja ajankohtaiseksi.

Helsingin paikallisyhdistys otti kantaa keskusjärjestökysymykseen hyvin voimakkaasti ja paljon oli mielipiteitä asiassa suuntaan jos toiseenkin. Yhdessä Lääkinnällis-sosiaalisen yhdistyksen kanssa järjestettiin nimenomaan keskusjärjestöasiassa jäsenilta 27.10.1971. Vieraaksi oli kutsuttu asiaa selvittämään edustajat keskusjärjestöistä, joita olivat siis tuolloin AKAVA, SAK ja TVK. Asiaan ei ollut mitenkään paikallisyhdistyksen ratkaistavissa, mutta kantaa otettiin, mikä oli varsin ilahduttava ilmiö muuten melko passiivisessa joukossa. Silloisen puheenjohtajan kertoman mukaan keskustelu oli hyvin vilkasta ja parhaiten onnistui keskusjärjestökysymyksen markkinoinnissa AKAVAn edustaja. Liitossa hieman paheksuttiinkin helsinkiläisten aktiivisuutta keskusjärjestökysymyksessä.

Liiton käytyä vielä saman vuoden puolella neuvottelut AKAVAn, TVK:n ja SAK:n kanssa todettiin, että AKAVA on ainoa järjestö, johon sosiaalityöntekijät voivat liittyä omana liittonaan. Kun oli vielä suoritettu jäsenäänestys, jonka tuloksena 83 % jäsenistöstä kannatti AKAVAA, niin liiton valtuuskunta päätti 6.1.1972 pidetyssä kokouksessaan, että liitto anoo AKAVAn jäsenyyttä.

Tämä muutos tiesi myös sitä, että osa paikallisyhdistyksen jäsenistöä, joka aiemmin oli ammatillisesti kuulunut paikallisyhdistykseen, katsoi että jäsenenä Kunnallisvirkamiesliitossa (KVL) voi parhaiten ajaa palkka ym. etujaan. Näin ollen osa erosi paikallisyhdistyksestä ja jäi tai siirtyi joko KVL:ään tai KTV:hen.

Kaikki virkaehtosopimusneuvottelut kuntapuolella käytiin Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan (KSV) ja toisaalta AKAVAn, TVK-V:n ja KTV:n välillä. Sosiaalityöntekijäin Liiton neuvottelijat olivat mukana neuvotteluissa AKAVAn neuvottelijoiden asiantuntijoina ja joskus myös AKAVAn valtuuttamina neuvottelijoina.

Puheenjohtajina yhdistyksessä toimivat:

Ylitarkastaja Helmi Mäki 1970–1971

Huoltotarkastaja Lea Laakkonen 1972–1974

Esittelijä Leena Heinonen 1975–1977

Johtava huoltotarkastaja Päivi Metsänen 1978–1979

Ajankohtaisista asioista ja ongelmista kirjelmöitiin vilkkaasti ja annettiin lausuntoja niin liittoon kuin työnantajiinkin päin.

Hallituksen kokouksessa 6.11.1972 olivat esillä mm. koulutusasiat:

Yhdistyksen jäsenillä huoltovirastossa työskentelevät huoltotarkastajat (sosiaalityöntekijät) olivat tuoneet voimakkaasti esille tyytymättömyyden viraston johdon penseyden kipeästi tarvittavaa täydennys- ja työpaikkakoulutusta kohtaan. Viraston sisällä tehty mielipidetutkimus ja sille pohjautunut koulutusesitys on vuoden ajan ollut johdon vihreän veran alla käsittelemättä.

Huoltoviraston johto vastasi yhdistykselle, että esitettyihin väitteisiin ei yhdistyksen taholta ole pyydetty tarkennuksia ja tarkensi asiaa omalta osaltaan. Viraston johdon asettama koulutustoimikunta oli laatinut mielipidetutkimuksen perusteella muistion, joka sisälsi koulutussuunnitelmaluonnoksen ja se on jätetty johdon käyttöön. Suunnitelmasta on pyydetty lausunnot. Työnantaja toteaa myös, että ulkopuolisia koulutustilaisuuksia on hyödynnetty runsaasti ja huoltotarkastajilla on mahdollisuus käyttää konsulttiapua. Täydennys- ja jatkokoulutus ei varsinaisesti kuulu virastolle, vaan aivan muille elimille kuin työnantajalle.

Liitolle ehdotettiin mm. että:

Liitto selvittäisi helsinkiläisten sosiaalityöntekijöiden mahdollisuudet saada palkan tueksi erilliskorvauksen, kuten asuntorahaa. Ko. korvaus olisi erittäin oleellinen ottaen huomioon toisaalta Helsingin äärimmäisen vaikean asuntotilanteen, vuokratason korkeuden ja toisaalta muiden kuntien mahdollisuudet tukea sosiaalityöntekijää asunnon saamisessa.

Päätettiin pyytää liittoa ryhtymään toimenpiteisiin työntekijän aseman turvaamiseksi siten, että siirrettäessä työntekijää tehtävästä toiseen, olisi työntekijää aina kuunneltava ja mikäli työntekijä vastustaa siirtoa olisi siirto toteutettava vain erittäin painavista syistä. (Hallituksen pöytäkirja 20.12.1973)

Vuonna 1975 alkoi pitkäaikainen selvittely lastensuojeluviraston ja huoltoviraston huoltotarkastajien (sosiaalityöntekijöiden) työaikakysymyksestä. Työnantaja oli tiedustellut kunnallisen sopimusvaltuuskunnan (KSV) toimistolta, mikä tulisi olla ko. työntekijöiden sopimuksen mukainen työaika. Nyt työntekijät noudattivat ns. toimistotyöaika eli tuolloin 35 ½ tunnin viikkotyöaika. KSV vastasi, että työaika on virka- ja työehtosopimuksen mukaan 40 tuntia viikossa (tuolloinen ns. yleistyöaika). Mahdollinen työajan pidennys herätti luonnollisesti hämmennystä jäsenistössä. Työaika-asiaa selvitettiin ja neuvoteltiin liitto- ja keskusjärjestötasolla. Liitto lähetti jäsenyhdistyksille 19.5.1978 kirjeen, jossa se ohjeisti, että vakiintuneita etuja ei voi yksipuolisesti muuttaa ja kehotti jäseniään olemaan suostumatta työnantajan yksipuolisiin työajan pidennyksiin.

Lopulta työaika pysyi toimistotyöaikana. Sosiaalityöntekijöiden työaika oli tämänkin jälkeen usein esillä lähinnä siksi, että sairaaloissa ja laitoksissa sosiaalityöntekijöiden työaika oli tuo 40 viikkotuntia. Yleisen työajan lyhennyksen myötä työaika lyheni ja oli 38,15 tuntia. Kaikkien sosiaalityöntekijöiden työaika haluttiin yhtenäistää toimistotyöaikaan ja työajan lyhennys oli yhdistyksen esityksissä sopimustavoitteena parisenkymmentä vuotta. Yhtenäinen työaika toteutui vasta 2000 luvulla. Kaikille sosiaalityöntekijöille ja vastaaville tuli 37 tunnin viikkotyöaika.

Yhdyshenkilötoiminta käynnistettiin laajemmin vuonna 1973. Yhdyshenkilöiden oli tarkoitus hoitaa paikallisyhdistyksen sisäistä tiedotustoimintaa sekä uusien jäsenten hankintaa ja informointia. Yhdyshenkilötoiminta on siitä alkaen ollut jatkuvaa ja se on erittäin tärkeää toimintaa. Halukkaita ja toimivia yhdyshenkilöitä on ollut valitettavasti vaikea välillä löytää, sellaisia jotka ymmärtävät järjestöelämän arkiset työt ja sitoutuvat pitkäjänteiseen toimintaan.

Toimintavuoden aikana järjestö ja tiedotustoimikunta on pyrkinyt kehittämään yhdistyksen yhdysmiestoimintaa. Vuonna 1973 aloitetun yhdysmiestoiminnan tavoitteena on ollut luoda koko jäsenistön kattava verkosto, jonka avulla hoidetaan paikallisyhdistyksen sisäistä tiedotusta ja uusien jäsenten hankintaa. Toimintavuoden aikana oli 19 yhdysmiestä. Jäsenistön vaihtuvuuden vuoksi jouduttiin toimintavuonna yhdysmiesterverkostoa yllättävän monen yhdysmiehen osalta uusimaan. Aktiivisia, yhdysmiestoimintaan halukkaita jäseniä ei ole kylliksi. (Toimintakertomus 1976.)

Turhauttavaakin toiminta joskus oli, kun asiat eivät edistyneet riittävästi:
Palkkatoimikunta on kokenut työnsä melko turhauttavaksi. Vuoden 1975 aikana palkka-asioissa annetut lausunnot ovat muutamia yksittäiskuoppakorotuksia lukuun ottamatta edelleen "ajankohtaisia", sillä niissä esiintuodut ehdotukset ovat vaikean kokonaistilanteen johdosta täysin toteutumatta. (Toimintakertomus 1976)

Yhdistyksen perustamisvaiheesta oli hallituksen kokoonpano, puheenjohtaja + 10 jäsentä + 10 henkilökohtaista varajäsentä. Arvata saattaa, että näin suuri hallitus oli vaikeasti liikuteltavissa, joten 1971 vuosikokous päätti hallituksen esityksestä supistaa hallitusta kokoon puheenjohtaja + 6 + 6.

Tuo hallituksen kokoonpano lienee todettu pieneksi. Toisin sanoen joku ryhmä ei saanut omaa ehdokastaan hallitukseen, joten jo vuonna 1974 vuosikokous päätti jälleen hallituksen esityksestä kokoonpanoksi puheenjohtaja + 8 + 8. Vuoden 1979 vuosikokouksessa oli jälleen esillä hallituksen jäsenmäärä, nyt puheenjohtaja + 9 + 9, mutta äänin 25–15 kokoonpano jäi ennalleen.

Kuten kaikissa rekisteröidyissä yhdistyksissä, tarvitaan myös meillä tilintarkastajat. Vuodesta 1971 alkaen uskollisena tilintarkastajana toimi pitkään Kastehelmi Haverinen, toisen tilintarkastajan kuten myös varatilintarkastajan vaihtuessa aina välillä.

Sosiaalityöntekijäin Liiton Helsingin paikallisyhdistys ry. oli vuosien myötä todettu pitkäksi ja hankalaksi nimeksi ja vuonna 1973 Aira Honkaniemi teki aloitteen nimen muuttamiseksi Helsingin Sosiaalityöntekijät ry:ksi, mikäli nimi ei olisi jo käytössä rekisteröitynä. Nimi jäi tuolloin muuttamatta ja yhtenä syynä oli, että paikallisyhdistyksen säännöt olisi pitänyt samanaikaisesti muuttaa. Sääntöjen muutosesitys, tosin vain parin pykälän kohdalla oli esillä 1980-luvun alussa. Vuosikokouksessa päädyttiin jäsenäänestyksen jälkeen siihen, että odotetaan liiton sääntöjen muutosta ja palataan sen jälkeen asiaan.

Vasta liiton kokouksessa 30.10.1982 hyväksyttiin liitolle uudet säännöt, jolloin asia tuli ajankohtaiseksi myös paikallisyhdistyksessä.

Vuonna 1973 yhdistys järjesti jäsenkampanjan, jonka tarkoituksena oli koota kaikki helsinkiläiset sosiaalityöntekijät ja muut sosiaalialan jäsenkelpoiset työntekijät yhteisen katon alle. Eri liittoihin kuulumisen aiheutti ja aiheuttaa edelleenkin hankaluuksia neuvotteluissa ja asiasta on jopa työnantajapuoli joskus huomauttanut. Hajaannusta on edelleen olemassa vaikka yhdistyksen perustamisesta on vuonna 2014 kulunut 50 vuotta.

Kun AKAVA aloitti 1974 oman toimitalon rakentamisen, tuli asia ajankohtaiseksi myös Sosiaalityöntekijäin Liitolle, joka oli koko olemassaolonsa ajan toiminut vuokratiloissa. Liiton valtuuskunta päätti kevätkokouksessaan 1974, että mukaan mennään, vaikka se tuntui uhkarohkealta kun rahaa ei ollut. Paikallisyhdistykset veloitettiin antamaan korotonta lainaa liitolle. Lainan määrä oli 2.500 markkaa eli yhden neliömetrin verran tai 20 markkaa/ jäsen.

Purnaustahan asia tietysti jäsenistössä aiheutti ja melkoisia palopuheita kevätkokouksessa. Paikallisyhdistys antoi liitolle kuitenkin lainaa 3.100 markkaa (nykyrahassa n. 3.000 euroa), vaikka kaikki yhdistyksen jäsenet eivät maksaneetkaan heiltä toivottua ylimääräistä 20 markan maksua.

Valtuuskunnan päätöksen mukaisesti takaisinmaksu yhdistyksille tuli suorittaa viimeistään 15 vuoden kuluttua. Velkakirja on päivätty 17.12.1975, joten rahaa olisi pitänyt tulla vuonna 1990 3.100 markkaa. Laina lienee jo maksettu.

Yhdistyksellä ei ollut omaa tai vakituista toimitilaa ja ongelma jatkui aina 2000-luvun alkupuolelle asti. Yhdistyksen hallitus kokoontui vuosien varrella monissa eri paikoissa, liiton toimistossa, Nuorisosiainkeskuksen tiloissa, Töölön kerhokeskuksessa, Perheneuvonnan tiloissa, puheenjohtajien työhuoneissa ja joskus jopa puheenjohtajien kotona. Onpa joskus kokoonnuttu Katajanokan Kasinollakin.

Yhdistys sai kokouskäyttöön tilan liiton uusista tiloista AKAVA-talosta. Liitto tarvitsi kuitenkin tilan muutaman vuoden kuluttua omaan käyttöön ja yhdistys joutui taas pitkäksi aikaa ”kylänkierrolle”.

Virkaehtosopimusjärjestelmän tultua voimaan 1972, käynnistyi myös työpaikkatason luottamusmiestoiminta. Paikallisyhdistysten jäsenten osuus akavalaisista luottamusmiehistä on ollut huomattava ja he ovat osallistuneet myös AKAVAn neuvottelijoina tiiviisti Helsingin kaupungin kanssa käytyihin neuvotteluihin. Ensimmäinen yhdistyksen jäsen luottamusmiehenä oli silloisen lastensuojeluviraston huoltotarkastaja Anita Merikari ja hän toimi myös vuodesta 1980 vuoteen 1985 pääluottamusmiehenä. Varapääluottamusmiehenä toimi johtava sosiaalityöntekijä Anna-Liisa Savelius Terveysvirastosta.

Myös työpaikkademokratiaa koskevia suositussopimuksia alettiin soveltaa työpaikoilla 1970-luvulla. Työpaikkademokratia oli nykyisen yhteistoiminnan edelläkävijä. Työntekijöitä kuultiin ja he saivat demokraattisesti keskustella työtä ja työpaikkaa koskevista asioista, mutta työnantaja päätti asiat.

Paikallisyhdistyksen perustamisen alkuaikoina oli runsaasti erilaisia opintotilaisuuksia, joiden tarkoituksena oli lähinnä jäsenten ammatillinen kehittäminen. 1970-luvun loppupuolella tilanne oleellisesti muuttui ja palkkoliittinen edunvalvonta tuli yhä tärkeimmäksi. Keskustelut

jäsenilloissa, muissa yhteistilaisuuksissa ja hallituksen kokouksissa olivat ajoittain hyvinkin kiihkeitä ja kantaa ottavia. Järjestettiin opintokerhotoimintaa jäsenistön järjestö- ja ammatillisen tietouden kartuttamiseksi, selviteltiin työtaistelunvalmiutta ja alettiin kartuttaa työtaistelurahastoa sekä kouluttaa yhdysjäseniä ja vahvistaa verkostoja.

1980 luku

On kenties vaikeaa, kun myrskyt pauhaa. Jos etsii päivää kirkkaampaa..

Järjestöaktiivisuuden vuodet ja työtaisteluun valmistautuminen

Yhdistyksen toimintaan vaikutti myös liiton toiminnan aktiivisuus erilaisten toiminnan suuntaviivoja koskevien ohjelmien valmistelussa. Ohjelmista pyydettiin yleensä aina yhdistysten lausunnot ennen lopullista hyväksymistä. Esim. vuonna 1980 yhdistyksen hallitus antoi liitolle 8 lausuntoa ja lähetti lisäksi erilaisia kirjelmiä.

Liiton pyytämään lausuntoon ns. pätevyystyöryhmän muistiosta hallitus totesi lausunnossa mm: *Yhdistys pitää välttämättömänä, että sosiaalityöntekijöiden kelpoisuusehdot säädettäisiin asetuksella mahdollisimman pian. Pätevöitymiskoulutuksen osalta yhdistys esitti, että ko. koulutusta suunniteltaessa tulisi asiantuntijoina kuulla nimenomaan sosiaalityöntekijöitä ja heidän ammattiliittoaan, että ko. koulutuksen sisältö harkittaisiin tarkoin ottaen huomioon erilaiset koulutusohjelmat, hankitut lisäkoulutukset ja työssä saadut käytännön kokemukset.*

Puheenjohtajana 1980-luvulla toimivat:

Vastaanottokodinjohtaja Sirkka-Liisa Rauta-aho vuosina 1980–1981

Vastaava sosiaalityöntekijä Marjukka Thiel vuosina 1982–1983

Vastaava sosiaalityöntekijä Anna-Liisa Savelius 1984

Koulukuraattori Pentti Taipale 1985

Johtava sosiaalityöntekijä Anita Merikari 1986

Sosiaalityöntekijä Pirjo Haikonen 1987–1989

Helsingin paikallisyhdistyksellä on useimmiten ollut oma edustaja liiton hallituksessa tai jonkun erityisyhdistyksen liiton hallituksen jäsen on ollut myös paikallisyhdistyksen jäsen. Sitä kautta yhdistys on ollut edustettuna, vaikka varsinaista ”omaa edustajaa” ei ole aina ollutkaan.

Alkuaikoina pitkäaikaisempina ja tunnetuimpina paikallisyhdistyksen edustajina liitossa ja AKAVAn neuvotteluelimissä ovat olleet vuosina 1980–1984 liiton puheenjohtajanakin toiminut Aulikki Kananoja ja vuosina 1968–1975 liiton varapuheenjohtajana toiminut Sirkka-Liisa Rauta-aho.

Edellä oleva teksti on kirjoitettu suurelta osin Sirkka-Liisa Rauta-ahon vuonna 1984 tekemän yhdistyksen 20-vuotishistoriikkitekstin pohjalta.

Sirkka-Liisa Rauta-ahon historiikkitekstin loppusanat vuodelta 1984:

”Kulunut vuosi on ollut yhdistyksen ja liiton elämässä merkittävä. Monien vuosien ajan olemme opiskelemalla valmistautuneet työtaisteluun ja kuluneena keväänä siitä tuli tosiasia. Mielestämme hoidimme sen hienosti ja jäsenet eivät koskaan olleet niin aktiivisia kuin siinä tilanteessa. Toivomme sen aktiivisuuden saaneen vauhtia ja säilyvän arkisessakin toiminnassa.

Kun paikallisyhdistys vuonna 1979 suoritti tiedustelun jäsenistön aktiivisuudesta, laskennallisesti todettiin, että tulevaisuudessakin tulee olemaan vain vajaat 50 aktiivijäsentä. Hilda Katteluksen kuningasajatus sosiaalityöntekijöiden hyvästä yhtenäisyydestä ja yhteistyöstä ei siis ainakaan vielä ole ihan toteutunut, mutta toivokaamme, että vietettäessä neljännesvuosisata-juhlia olemme jo lähempänä tavoitetta.

Kukaan ei voi olla aktiivinen meidän puolestamme vaan meidän tulee olla sitä itse kunkin henkilökohtaisesti.”

Parinkymmenen vuoden aikana yhdistyksen toiminta oli vakiintunut ja jäsenmäärä kasvanut hitaasti mutta varmasti. Jäsenmäärän kasvaessa myös jäsenmaksutulot kasvoivat ja toiminta vahvistui.

Jäsenmäärän kehitys:

Vuosi	Jäsenmäärä	Jäsenmaksutuotot
1969	70	350 mk (514 euroa nykyrahassa)
1975	297	3 166 mk (2 564 euroa)
1981	436	12 500 mk (5 450 euroa)
1985	588	28 492 mk (9 243 euroa)

Vuosi 1980 oli erityisen vilkas toimintavuosi yhdistyksessä. Järjestettiin viisi jäseniltaa ja päälle vielä sieniretki. Hallituksen kokouksissa käytiin vilkasta keskustelua ja kokoukset venyivät usein puoleen yöhön. Jäsenmäärä kaksinkertaistui viidessä vuodessa. Koko 1980-luvun alkupuoli oli vilkasta vaikuttamisen ja järjestötietouden kasvun aikaa ja valmisteli pohjaa varsinaiselle voimien koitokselle.

Vuonna 1983 tuli voimaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuutta määrittävä asetus ja yhdistyksessä nousi esille runsas määrä Helsingin kaupungin sosiaalityöntekijöiden virkoja, joissa ei ollut kelpoisuusehdot täyttävää työntekijää. Ongelma koski pitkään sijaisina olleita työntekijöitä, mutta myös vakinaisissa viroissa olevia. Monet olivat yhdistyksen jäseniä. Yhdistys joutui ristiriitaisen tilanteen eteen, kun toisaalta vaadittiin avointen virkojen täyttämistä, mutta kaikki vuosia toimineet sijaiset eivät täyttäneet kelpoisuusehtoja.

Yhdistyksen koulutustoimikunta vaikutti suurelta osin siihen, että pätevyitysmiskoulutus käynnistyi Helsingissä lokakuussa 1984. Yhdistyksen jäsen Riitta Granfelt toimi pätevyitysmiskoulutuksen ensimmäisenä suunnittelijana Helsingin yliopiston täydennyskoulutuskeskuksessa.

Vuonna 1983 alkoi myös rauhantyö yhdistyksessä ja sen lähtökohtana oli liiton rauhanpoliittinen kannanotto. Yhdistyksessä toimi rauhantyöryhmä ja YK:n päivänä osallistuttiin rauhanmarssille.

Yhdistyksen jäseniä osallistui myös Pasilan rauhanaseman kunnostustalkoiisiin.

Lakkokevät 1984

Ns. alipalkatut akavalaiset liitot alkoivat tehdä yhteistyötä ja vaativat myös keskusjärjestö AKAVAlta toimenpiteitä. Sosiaalityöntekijäin Liitto, Lastentarhanopettajain Liitto, Kirjastonhoitajain Liitto ja Farmasialiitto yhdistivät voimavaransa ja tekivät näyttävää kampanjaa palkkojen nostamiseksi koulutusta vastaavalle tasolle ja vaativat keskusjärjestöltään toimenpiteitä. Liittotason yhteistyö ja toiminta heijastui myös paikallistasolle. AKAVAvassa trimmattiin työtaisteluorganisaatiota ja liitot ohjeistivat omia yhdistyksiään. Myös Helsingin yhdistyksessä varauduttiin työtaisteluun. Tarkistettiin yhdysjäsenverkoston toimivuutta, koulutettiin avaintoimijoita ja jäsenistöä tositoimien varalle. Kuntapuolen vuoden 1984 sopimusneuvotteluissa ei sitten päästy AKAVAA ja jäsenliittoja tyydyttävään tulokseen ja sopijaosapuolet totesivat, ettei sovintoesitystä kannata antaa. Edessä oli laaja akavalainen lakkokevät.

Päiväkodeissa työskentelevät liiton jäsenet olivat päivän työnseisauksessa jo 12.1.1983 ja tämä oli lakko-organisaation testausta tulevaan.

Vuoden 1984 toiminnan keskeisiä aiheita olivat kevään työtaistelu ja syyskauden päättänyt yhdistyksen 20-vuotisjuhla. Näiden lisäksi toimintaa sävyttivät merkittävät lakiuudistukset, liiton sääntömuutos ja tulossa oleva Helsingin sosiaaliviraston organisaatiouudistus, joka nosti puheeksi mm. huoltotarkastajien (sosiaalityöntekijöiden) eläkekysymyksen virkanimikemuutoksen yhteydessä. Lisäksi jäsenistön voimavaroja koetteli vuoden alusta voimaan tulleet lakiuudistukset: sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki sekä ns. Valtava-lait. (Toimintakertomus 1984.)

Yhdistyksen jäsenistä päiväkotien opettajat ja johtajat aloittivat Helsingissä työtaistelun 3.4.1984 samaan aikaan Lastentarhanopettaliiton jäsenistön kanssa. Helsingin lastensuojeluviraston ja huoltoviraston huoltotarkastajat ja johtavat huoltotarkastajat yhtyivät lakkoon 24.4.1984. Lakosta tuli pitkä ja se päättyi liiton jäsenistön osalta vasta 21.5.1984. Lakossa oli neljän akavalaisen matalapalkkaliiton lisäksi muitakin akavalaisia liittoa, mm. opettajat, lääkärit, psykologit ja hammaslääkärit.

Lakkorajat oli määritelty liittotasolla ja lakko alkoi ensin Helsingin, Tampereen ja Oulun kaupunkien päiväkodeissa ja sosiaalivirastoissa työskentelevät asiakastyötä tekevät sosiaalityöntekijät yhtyivät lakkoon isoissa kaupungeissa kahdessa vaiheessa. Lakon ylin organisaatio oli liittotasolla ja paikallistasolla lakon toimeenpanoa varten nimettiin lakkotoimikunta jota johti työtaistelupäällikkö. Lakko-organisaatioon kuului hallitus, lakkotoimikunta sekä alueelliset yhdysjäsenet, jotka pitivät oman alueensa jäsenistön ajan tasalla tilanteesta, pitivät kirjaa jäsenten lakkopäivistä sekä järjestelivät lakkovahtien vuoroja.

Ennen lakon alkua rajattiin lakon ulkopuolelle lakisääteinen suojelutyö. Lakon aikana työtaistelupäällikkö neuvotteli suojelutyövoiman määrästä virastojen vaatiessa lisähenkilöstöä tekemään suojelutyötä. Päivähoitovirastossa ei ongelmia suojelutyöstä ollut. Lastensuojeluvirastonkin neuvottelut sujuivat melko hyvin ja työnantaja luotti yhdistyksen asiantuntemukseen. Ongelmia syntyi silloisessa huoltovirastossa. Työnantajan kanssa ei päästy sopimukseen siitä, mikä on suojelutyötä. Alkuun työnantaja katsoi, että melkein kaikki virastossa

tehtävä työ on suojelutyövelvoitteen alaista. Työtaistelupäällikkö ei antanut lakossa olevia jäseniä suojelutyöhön, koska lakon ulkopuolelle jäivät virastossa toimistopäälliköt mukaan lukien 40 muihin järjestöihin kuuluvaa tai järjestäytymätöntä sosiaalityöntekijää ja johtavaa sosiaalityöntekijää. Helsingin Sanomissakin taidettiin kirjoittaa, että huoltovirastossa resurssit ovat niin niukat, että myös johdon mielestä virastossa tehdään vain ensiapuluontoista suojelutyötä.

Yhdistys kirjelmöi asiasta myös huoltolautakunnalle. Poliitikotkin heräsivät ja seuraavan vuoden lopulla talousarvioon saatiin lisää sosiaalityöntekijän virkoja. Lopputulos oli siis hyvä siltä osin.

Lakkokevät oli suuri voimain ponnistus yhdistykselle ja taistelusta ei tietenkään selvitty ilman kolhuja ja jälkipyykkiä. Lakon lopettamissopimus ei ollut kenenkään mielestä hyvä, ei tasoltaan eikä kohdennukseltaan. Koska lakon lopettamissopimuksen mukaan palkankorotukset kohdistuivat lähinnä lakossa olleisiin ryhmiin, tyytymättömmimpiä olivat luonnollisesti ne, jotka maksoivat ylimääräisiä jäsenmaksuja, mutta jäivät ilman korotuksia. Lakon jatkamisesta tai lopettamisesta äänestettiin sekä yhdistyksen hallituksessa, että liiton hallituksessa ja valtuuskunnassa. Jossain vaiheessa lakko on kuitenkin aina syytä lopettaa.

Liitto maksoi lakossa oleville jäsenille korvausta ansionmenetyksestä ja korvaus oli pääasialliselle huoltajalle 95 mk/ työ- eli lakkopäivä ja muille 75 mk/ työpäivä. Työssä olevat maksoivat lakkoveroa 30 mk/ työpäivä. Jotkut kokivat lakkoveron liian suureksi ja erosivat liitosta. Joillekin taas tuotti vaikeuksia maksaa lakkovero. Vielä vuonna 1985 selviteltiin maksamattomia lakkoveroja ja yhdistyksen jäsenyyden säilyttämisen edellytyksiä.

Työtaistelupäällikkönä toimi Helsingissä ansiokkaasti huoltotarkastaja (sosiaalityöntekijä) Risto Niemi ja hän laati työtaistelusta raportin, jossa selvitettiin lakonaikaista toimintaa ja arvioitiin lakon toteutumista, onnistumisia ja ongelmakohtia. Lakon toteuttamista organisoiti nopeasti pystyyn pantu lakkotoimikunta, joka suoriutui vaikeasta tehtävästä hyvin. Lakkotoimikunta johti lakkoa ja joutui mm. pitämään tarkkaa kirjanpitoa kaikista lakossa olevista lakkopäivien korvausta varten, päättämään suojelutyön rajoista ja huolehtimaan ajantasaisesta tiedottamisesta jäsenistölle sekä keskuslakkotoimikunnalle ja joskus lehdistöllekin. Yhteydenpito myös muiden lakossa olevien akavalaisten liittojen paikallisten edustajien kanssa oli tiivistä eri tasoilla.

Vuosi 1984 on ollut erityisen aktiivinen yhdistyksen historiassa lakkokevään vuoksi. Hallitus kokoontui 17 kertaa, jäsenistö aktivoitui toimintaan mukaan, sisäinen ja ulkoinen tiedotus oli vilkasta ja yhdysjäsenverkosto saatiin toimimaan hyvin ongelmista huolimatta.

Myös opiskelijatoiminta alkoi viritä taas vuoden 1984 lopulla. Opiskelijajäsenten edustaja kutsuttiin hallituksen kokoukseen marraskuussa ja sen jälkeen edustaja päätettiin kutsua jatkossa kaikkiin kokouksiin. Sosiaalialan opiskelijat haluttiin rekrytoida liiton jäseniksi jo opiskeluvaiheessa. Varsinainen valtakunnallisen opiskelijayhdistyksen perustamiskokous pidettiin vasta 25.11.1994 kello 18.00 Tampereella ravintola Eetvartissa. Sitä ennen liitto oli järjestänyt alueellisia tiedotus- ja neuvottelutilaisuuksia mm. Helsingissä.

Vuosi 1984 huipentui joulukuussa Karjalatalolla pidettyyn yhdistyksen 20-vuotisjuhlaan, johon osallistui satakunta jäsentä ja kutsuvierasta.

Vilkas oli seuraavakin vuosi. Yhdistyksen vuosikokouksessa 28.2.1985 puheenjohtajaksi oli valittu tiukan äänestyksen jälkeen koulukuraattori Pentti Taipale. Hallitus kokoontui yhteensä 15 kertaa ja kokoukset kestivät keskimäärin ennätyselliset 5 tuntia, usein myöhään yöhön. Edunvalvontaa hoidettiin antaumuksella.

Toimintakertomuksessa 1985 todetaan, ”että edunvalvonta on saanut osakseen päähuomion yhdistyksen toiminnassa. Siitä halutaan tehdä suunnitelmallinen prosessi, joka lähtee liikkeelle jäsenistön todellisista tarpeista ja huipentuu uusien sopimusten solmimiseen. Toiminnan organisoinnissa nojaututtiin yhdysjäsenten aktivoimiseen, jolla pyrittiin vahvistamaan yhdistyksen luottamushenkilöiden ja jäsenten välistä vuorovaikutusta. Toiminta vietiin näin suoraan työpaikoille. Yhdistyksen Ves-tavoitteet pohjautuivat työpaikkakartoituksen tuloksiin”.

Yhdistyksen hallitus oli 30.10.1985 hyväksynyt seuraavan toimikauden tavoitteet ja jäsenet oli kutsuttu 4.2.1986 pohtimaan keinoja tavoitteiden toteuttamiseksi. Paikalla oli ennätyselliset 54 jäsentä, mutta keskustelua keinoista ei juurikaan syntynyt. Varsinaiseksi illan aiheeksi nousikin toimeentulotukikysymys.

Vuoden 1985 alusta Helsingin kaupungissa tuli voimaan ”vuosisadan” organisaatiouudistus, kun huoltovirasto, lastensuojeluvirasto, päivähoidtovirasto ja kasvatuseuvolat yhdistyivät uudeksi isoksi sosiaalivirastoksi. Organisaatiouudistusta oli valmisteltu poliittisessa työryhmässä jo parisen vuotta ja henkilöstö oli keskustellut vilkkaasti virastojen sisällä tulevasta muutoksesta. Myös johtajavalinnat puhututtivat tuolloinkin. Yhdistys ottikin vuonna 1984 kantaa sosiaaliviraston johtoportaan nimityksiin ja korosti riittävän laajan sosiaalityön merkitystä johtavien viranhaltijoiden valinnassa.

Uudistuksen yhteydessä otettiin uudessa virastossa käyttöön sosiaalityöntekijä-nimike huoltotarkastaja-nimikkeen sijaan. Nimikemuutos tuotti ongelmia, koska muutoksen vuoksi eläke-ikä tulkinnasta syntyi epäselvyys ja huoltotarkastajien eläke-ikä oli vaarassa nousta virkanimikkeen muuttuessa. Yhdistys kääntyi liiton puoleen ja pyysi neuvottelemaan asiassa ja vaatimaan, ettei eläke-etuudet saa virkanimikemuutoksen vuoksi huonontua. Myös kaupunki oli yhteydessä kunnalliseen eläkelaitokseen, eikä eläkeikä sitten noussut.

Vuoden 1985 lopulla yhdistys ja uuden uljaan sosiaaliviraston sosiaalityöntekijät olivat näyttävästi esillä lehdistössä ns. Ilaskivi-episodin vuoksi. Talousarvion toimeentulotukimenot ylittyivät loppuvuodesta ja kasvu hermostutti kaupungin ylimmän johdon. Kasvuun syytä pidettiin löysäkätisiä sosiaalityöntekijöitä, jotka määrättiin tarkistamaan joulukuussa kaikki päätökset, ylitöinä ennen joulukiireitä. Tämä taas hermostutti naisvaltaisen sosiaalityöntekijäjoukon. Yhdistyksen hallitus käsitteli asiaa ja päätti pyrkiä puheenjohtajansa johdolla ylipormestari Ilaskiven puheille. Puheille ei päästy sillä kaupungintalon vahtimestari piti siitä huolen. Lehdistö sai aiheen etusivun juttuun: Ylipormestari ja sosiaalityöntekijät ilmiriidassa.

Yhdistyksen nimi vaihtuu

Vuosikokouksessa 17.2.1987 saatiin vihdoin tehtyä yksimielinen päätös pitkään vireillä olleesta yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta. Uudet säännöt tulivat voimaan kuitenkin vasta 28.10.1988 ja **yhdistyksen nimi muuttui Helsingin Sosiaalityöntekijät ry:ksi**. Uusien sääntöjen mukaan pidettiin

nyt yhden vuosikokouksen sijaan syys- ja kevätkokous. Sääntöjä muutettiin uudelleen liiton mallisääntöjen muutoksen vuoksi 1990 mm. jäsenkriteereiden osalta. Nimen ja sääntöjen muutos selkeytti yhdistyksen toimintaa määrittämällä aikaisempaa tarkemmin yhdistyksen jäsenkelpoisuuskriteerit, jotka yhdenmukaistuivat myös työttömyyskassan jäsenkriteereiden kanssa. Jäsenpohja laajeni, kun liiton liittovaltuusto hyväksyi jäseniksi keskiasteen uudet sosiaalialan koulutusammatit, sosiaaliohjaajat ja kehitysvammaistenohjaajat. Jossain tiedotteessa todettiin, että ”jäsenyyskriteerejä jouduttaneen jatkossa tarkistamaan sosiaalialan koulutuksen kehittymisen ja laajenemisen myötä, mutta mikäpä ei muuttuisi”.

Yhdistyksen sisäistä tiedotusta oli hoidettu aikaisemmin monistemuotoisilla jäsentiedotteilla ja yhdysjäsenverkoston kautta lähetetyillä kirjeillä. Sähköpostejahan ei tuohon aikaa vielä ollut, ei myöskään matkapuhelimia. Sähköposti yleistyi työpaikoilla vasta 1990 luvun loppupuolella. Yhdistyksen tiedotuslehtinen muutettiin 1985 vihkomalliseksi ja lehti sai nimekseen TUIKE. Se ilmestyi sekä vuonna 1987 että vuonna 1988 neljä kertaa.

19.11.1987 pidetty syksyn toinen jäsenilta HTY:n juhlasalissa oli tarkoitettu jäsenillan lisäksi yleisötilaisuudeksi. Mittavissa järjestelyissä oman järjestötoimikuntamme kanssa toimi upeasti Uudenmaan paikallisyhdistys, Terveystieteiden sosiaalityöntekijät, Koulukuraattorit ja Sosiaalikasvattajat. Tilaisuudessa oli aiheena huolto pääkaupunkiseudun kasvusta- onko se kehitystä vai kaaosta. Keskustelijoina oli pääkaupunkiseudun vaikuttajia ja sosiaalitoimen edustajia. Heiltä keskustelu sujui erinomaisesti. Sosiaalityöntekijöiden mielipiteet jäivät etupäässä asianomaisten tiedoksi. Tilaisuudessa oli noin 150 henkeä. Olimme ”eetterissä” illan merkeissä kahdesti ja samoin työväenlehdet huomioivat tapahtuman näkyvästi. (Toimintakertomus 1987.)

Työvoimapula oli jatkuvaa

Helsingin kaupungissa ja koko pääkaupunkiseudulla oli vaikea työvoimapula erityisesti sosiaalityöntekijöistä ja lastentarhanopettajista ja se huolestutti myös työnantajaa. Helsingin kaupunki asetti ns. työvoimapulakomitean, jonka puheenjohtajana oli tuleva pääministeri Paavo Lipponen. Komitea kuuli myös ammattijärjestöjen edustajia ja teki kaikkiaan 39 esitystä pulan poistamiseksi. Osa ehdotuksista oli sellaisia, joita yhdistyskin oli jo vuosia esittänyt, mm. palkkaus, koulutuskiintiöiden lisääminen, työolosuhteet, työn oikea mitoitus, työsuhdeasunnot ja lasten päivähoido. Helsingin sosiaalivirastossa oli 343 sosiaalityöntekijän virkaa, joista lokakuussa 1987 avoinna olevia virkoja hoiti 94 epäpätevää työntekijää.

Tuolloin kaikista palkantarkistuksista päätettiin keskitetysti valtakunnantasolla ja kuntakohtaisiin sopimuksiin ja palkkahinnoittelun ylityksiin piti tehdä erillinen, valtakunnan tason työ- ja virkaehtosopimus. Sopimus oli kiinni valtakunnantason työnantajasta eli Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta. Kaupunki oli esittänyt, että työvoimapula-aloilla voitaisiin maksaa etukäteen ns. varhennettuja palvelulisiä 1–2 ja ylittää palkkahinnoittelua kolmella palkkaluokalla. Palkat määräytyivät tuolloin eri tehtävissä palkkaluokkien mukaan ja palkkaluokissa oli kuntakohtaista liukumaa. Helsingissä tehtävät olivat jo yleensä liukuman ylärajoilla.

Kunnallinen työmarkkinalaitos hyväksyi paikallisen työ- ja virkaehtosopimuksen palvelulisien varhentamisesta työvoimapula-aloilla 1.9.1987 lukien ja sopimus oli reilun vuoden voimassa. Uusille työntekijöille voitiin nyt maksaa etukäteen 1–2 palvelulisiä, vaikka hänellä ei ollutkaan

palvelulisään oikeuttavaa aikaa. Tilanne hieman vääristi palkkausta ja aiheutti purnausta vanhoissa työntekijöissä. Eikä työvoimapulakaan tällä keinolla ratkennut.

Sen sijaan kunnallinen työmarkkinalaitos ei hyväksynyt työnantajapuolenkin esitystä, että palkkahinnoittelua voitaisiin ylittää työvoimapula-alueilla kolmella palkkaluokalla. Paine aiheutti kuitenkin sen, että syksyllä 1989 tuli voimaan uusi valtakunnan tason sopimus, joka mahdollisti kuntakohtaisen palkkaliukuman ylityksen 1–2 palkkaluokalla. Palkat nousivatkin Helsingissä työvoimapula-alueilla jonkin verran, mutta ei odotusten mukaisesti. Terveystieteiden työvoimajärjestöt ja mm. lastentarhanopettajat ja päiväkodinjohtajat saivat kahden palkkaluokan korotuksen. Mm. lastenkotien ohjaajat ja sosiaalityöntekijät jäivät odottamaan ”seuraavaa kierrosta”, jota ei sitten tullutkaan. Tuli lama.

Kuntapuolen uuteen virka- ja työehtosopimukseen sopimukseen sisältyi kuntatasolla neuvoteltava järjestelyvara, josta luonnollisesti haluttiin mahdollisimman iso siivu jäsenistölle. Liitto ohjeisti yhdistyksiä ja luottamusmiehiä neuvotteluihin ja järjesti isoimmissa kaupungeissa koulutustilaisuuksia teemalla *Kuinka korjaat potin kotiin*.

Aikaisemmin kaikki sopimustoiminta ja palkkojen tarkistaminen oli hyvin keskitettyä ja 1980-luvun lopulla neuvottelukäytännössä tapahtui rakenteellisia muutoksia. Osa palkantarkistuksista sovittiin edelleenkin keskitetysti valtakunnantason tasolla, mutta osa rahasta jäi paikallistasolla neuvoteltavaksi. Odotukset palkkojen jälkeensä jääneisyyden korjaamiseen olivat jäsenistön piirissä suuret. Neuvoteltavaa rahapottia olivat kuitenkin vaatimassa ja jakamassa kaikki muutkin järjestöt.

Uusi paikallistason neuvottelukäytäntö lisäsi paikallistason tiedon ja koulutuksen tarvetta ja myös luottamusmiesten vastuuta. Yhdistys pyrki jäsentilaisuuksissa kouluttamaan jäseniä paikalliseen edunvalvontaan, ”tupo-kielen” kuullun ymmärtämiseen, neuvottelukäytännön hallitsemiseen ja vaikuttamiseen paikallistasolla. Hallituksen kokouksia pidettiin eri työpaikoilla ja samalla annettiin tietoisuuksia yhdistyksen osuudesta ja työnjaosta paikallisessa edunvalvonnassa.

Vuoden 1989 toimintakertomuksessa todetaan:

Kun syksyllä tulivat voimaan uudet palkkaliukumat ja mahdollisuus saada vielä henkilökohtainen palkanosa, ei pystyvä ja taitava sosiaalityöntekijä myykään ammattitaitoaan halvalla, vaan mittaa kotiin koko potin. Tulevaisuudessa virkaan tuleva sosiaalityöntekijä voi neuvotella itselleen niin hyvän palkan kuin sielu sietää ja Ves-tiedot ja neuvottelutaito sallivat.

1980-luvun loppuvuosina palkkaedunvalvonta oli yhdistyksen toiminnassa ykkösasiana ja jäsenten näkemyksiä seuraavien sopimuskierrosten palkkatavoitteista kerättiin jäsenkyselyillä. Yhdistyksen palkkatoimikunta toteutti vuoden 1989 alussa koko jäsenistöä koskevan kyselyn seuraavan virka- ja työehtosopimuskauden tavoitteista ja toimenpiteistä. Noin 650 jäsenestä 163 vastasi kyselyyn ja valtaosa kuntasektorilla työskentelevää. Tuloksia selvitettiin jäsenistölle kevätkokouksessa ja kyselyn pohjalta laadittiin yhdistyksen palkkatavoitteet eri sopimusaloille ja ne toimitettiin liittoon ja julkaistiin jäsenistölle. Loppuvuodesta oli jäsenilta, jonka aiheena oli valmistautuminen vuoden 1990 sopimuskierrokselle. Tilaisuudessa oli läsnä ennätysmäärä 60 jäsentä.

Yhdistys oli kartoittanut jo edellisenä vuonna jäsenistön työtaistelunvalmiutta ja se todettiin alhaiseksi. Edes yhden päivän vauhdituslakko ei kuitenkaan näyttänyt mahdolliselta toteuttaa Helsingissä.

Vuoden 1980 lopulla oli noussut esille myös ns. pääkaupunkiseutulisiä ja sitä ajoi ponnekkaasti eri pääsopijajärjestöistä koostuva paikallinen ryhmä ns. neljän kopla. Se kirjelmöi ja otti yhteyksiä päättäjiin, eri poliittisiin tahoihin sekä omien liittojensa päättäjiin. Myös pääkaupunkiseudun kuntien päättävät elimet käsittelivät asiaa. Valtakunnan tasolla pääkaupunkiseutulisiä kuitenkin tyrmättiin.

Opiskelijatoiminta, joka oli alkanut muutama vuosi aikaisemmin alkoi taas hiipua. Opiskelijoille, jotka tuolloin olivat lähinnä sosiaalityönopiskelijoita, tehdyn kyselyn mukaan he pitivät juniorisossujen toimintaa tarpeellisena, mutta omat mahdollisuutensa osallistua vähäisinä. Tästä syystä toiminta hiipui ja jäi odottamaan uutta heräämistä. Herääminen on sittemmin tapahtunutkin liittotason opiskelijatoiminnan vankistuessa ja jäsenpohjan laajentuessa.

Vuosikymmenen lopulla aktivoitui myös yhdistyksen rauhantyö ja ”kansainvälinen sosiaalityö” sekä kehitysmaiden auttaminen. Asia ilmeisesti aktivoitui, kun Tukholmassa oli kansainvälinen IFSW:n maailmankongressi ja siihen liittyvä maailman stipendiaattiseminaari Suomessa. Tukholman seminaarin valmisteluryhmässä oli mukana neljä yhdistyksen jäsentä. Myös sosiaalipolitiikanpäivät Joensuussa käsitteli *Kansainväliset sosiaaliset ongelmat* –teemaa. Yhdistyksen ”nimikkolähttiläs” Pekka Borg oli vuoden 1989 tutustumassa henkilökohtaisesti Filippiineillä tehtävään sosiaalityöhön.

AKAVA poikkeaa muiden keskusjärjestöjen toiminnasta siinä, ettei sillä tai sen pääsopijajärjestöillä ole paikallisyhdistyksiä. Helsingissä oli kaupungin sisällä tiivis yhteistyö eri liittoihin kuuluvien luottamusmiesten kesken, mutta lakkovuosi 1984 lisäsi tarvetta käynnistää laajempakin yhteistyötä. Hieman myöhemmin perustettiin AKAVAan aluetoimikunnat koko maahan. Pääkaupunkiseudulla, Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen, toimi alkuun HEKAVA. Yhdistyksestä oli edustus aluetoimikunnassa alusta alkaen. 1990-luvulla pääkaupunkiseudun aluetoimikunta laajeni käsittämään koko Uudenmaan ja oli nimeltään AKAVA-Uusimaa. *”Aluetoiminnan tarkoitus oli koota eri akavalaisiin liittoihin kuuluvat yhteen akavalaisen yhteiskunnallisen vaikutusvallan kordinoimisessa ja akavalaisen aseman, arvostuksen ja tehokkaan edunvalvonnan edistämässä”*.

Yhdistyksen edustaja oli myöhemmin yhteinen Uudenmaan yhdistyksen kanssa. Jäsenistölle toiminta on jäänyt kuitenkin etäiseksi.

2010-luvulla AKAVA uudisti aluetoimintaa luopumalla aluetoimikunnista ja tilalle tulivat alueverkostot. Uudenmaan alueverkoston jäsen valitaan joko Helsingin tai Uudenmaan yhdistyksestä nelivuotiskaudeksi ja ensimmäinen kausi on 2013–2016.

1990-luku

Onko niin; on paras eessä päin, toivon näin mä mielessäin...

Suomi sukeltaa lamaan

Koko maa ajautui syvään lamaan vuoden 1990 alussa ja lama alkoi näkyä myös yhdistyksen toiminnassa.

Jäsenmäärän kehitys ei äkkiä katsoen vaikuta hyvältä: lisääntyihän yhdistyksen kokonaisjäsenmäärä toimintavuoden aikana vain kolmella jäsenellä ollen vuoden lopussa 688. Yhdistykseen liittyi 58 uutta jäsentä, joista 9 on opiskelijajäseniä. Yhdistyksestä erosi tai erotettiin maksamattomien jäsenmaksujen takia 55 jäsentä. Eronneiden/ erotettujen suuri määrä johtui siitä, että liitto karhusi pitkästä aikaa maksamattomia jäsenmaksuja ja tuloksena löytyi pitkältikin ajalta rästiin jääneitä maksuja. (Toimintakertomus 1990.)

Vuoden aikana ei kyetty järjestämään yhtään koko jäsenistölle suunnattua jäseniltaa ja vain kaksi yhdysjäsentilaisuutta. Yhdistyksen luottamustehtäviin sitoutuneiden henkilöiden määrä laski. Hallituksen koko supistui syyskokouksessa 1991 kuuteen, eli pienimpään sääntöjen sallimaan lukumäärään.

Jäsenmäärä oli kasvanut nopeasti 90-luvun loppupuolella ja kasvun myös olivat myös tulot nousseet, ei kuitenkaan jäsenmäärän kasvun suhteessa. Jäsenmaksutulot kertyvät vain työssä olevista jäsenistä. Toimintaa oli kuitenkin hyvä jatkaa lähdeittäessä kohti seuraavaa vuosituhatta.

Jäsenten aktivoiminen tapahtui Tuikkeen välityksellä ja lehdessä julkaistiin vetoomuksia ja kannanottoja malliksi jäsenistölle työpaikoilla tehtäviä kirjelmiä varten. Suoritettiin jäsentietojen tarkistuskampanja jonka avulla pyrittiin herättämään jäsenistöä omien ja yhteisten etujen ajamiseen. Kenttä kirjelmöi vilkkaasti palkankorotusasioissa ja yhdistys teki 19.2.1991 vetoomuksen palkkojen tarkistamisesta Helsingin kaupunginhallitukselle. Vielä 1990 ja keväällä 1991 neuvoteltiin kuntapuolen sopimukseen liittyvästä paikallisesta järjestelyvarasta ja osa yhdistyksen jäsenistä saikin vielä korotuksia. Palkat jäivät kuitenkin jälkeen Espoon ja Vantaan palkoista, mikä aiheutti vuosien kilpailutilanteen mm. pätevistä sosiaalityöntekijöistä.

Maailmaa myllertävät tapahtumat meillä ja muualla alkoivat lyödä leimansa myös yhdistyksen toimintaan, mikä näkyi jyrkästi syksyllä 1991. Vilkastunut kirjelmointi palkka-asioiden puolesta muuttui äkisti laman myötä vetoomuksiksi työpaikkojen ja työttömyyskassaetuuksien puolesta.

Työnantajan vastaukset palkkavetoomuksiin olivat tyyliä luettavaa: *Rahaa ei tipu palkkantarkistuksiin*. Päivän tunussana oli säästäminen ja taas säästäminen. Työvoimapulaa oli kuitenkin samanaikaisesti melkein kaikista sosiaalialan ja päivähoidon korkeakoulutetusta, perusvirkaisesta henkilöstöstä.

Vielä vuosi sitten mietittiin pääkaupunkiseudun kunnissa mm. sosiaalialan työvoimapulaan keinoja ja yritettiin keksiä, miten työvoimaa voitaisiin rekrytoida. Nyt kun vaikean sanan on luottamusmieskin alkanut oppia, tulee koko sana unohtaa ja alkaa opetella uutta terminologiaa. Tällä hetkellä ainakin kunnallishallinnossa puhutaan supistamisesta, keventämisestä, ohentamisesta ja höylämisestä. Sanastoa on syytä meidän kaikkien opetella, jotta osaisimme ottaa tarvittaessa kantaa siihen tulisiko esim. supistaa vai höylätä. Kuntien verotulot ovat pienentyneet ja mm. Helsingin kaupunki on antanut kaikille hallintokunnille määräyksen supistaa

tämän vuoden arvioituja menoja 2 %:lla. Hallintokunnat mieltivät nyt kuumeisesti , mistä menoja voidaan karsia. (Päätuottamusmie, Tuike 1/91.)

Suuri enemmistö jäsenistä on aina ollut työssä Helsingin kaupungilla ja kun kaupunki alkoi supistaa henkilöstöä se näkyi voimakkaasti myös jäsenistössä ja yhdistyksessä. Mm. toimeentulotuen asiakkaat lisääntyivät räjähdysmäisesti, mutta virasto ei lisännyt työntekijöitä. Avoimien virkojen vaihtuvat työntekijät lisäsivät vakinaisen henkilöstön paineita ja työntekijät väsyivät. Yhdistys kirjelmöi jatkuvasti, että avoimet virat tulee laittaa julkiseen hakuun ja kelpoisuusehtoja tulee noudattaa.

Vuonna 1991 järjestettiin kaksi jäseniltaa, joiden teemat olivat tuota aikaa kuvaavat. Toisen jäsenillan aiheena oli valtiovallan esitys kelpoisuusehtojen poistamisesta – vaikutukset palkkaukseen, rekrytointiin ja koulutukseen. Toisen jäsenillan otsikko oli yhtä raflaava – *Syökö Viinanen virkasi* – ja kutsu veti salin täyteen väkeä. Valtiovarainministeri Iiro Viinanen oli tuolloin kaikkien huulilla, kun puhuttiin säästöistä.

Valtakunnantason virka- ja työehtosopimusneuvotteluissa työnantajat olisivat halunneet alentaa palkkoja. Kun järjestöpuoli ei tähän taipunut, uhkasi syksyllä 1991 tulla työtaistelu. Se vältettiin, kun järjestöt suostuivat 0-tason sopimukseen. Palkat jäättyivätkin samaan tasoon vuosiksi.

Yhdistys oli edelleenkin ”vailla vakituista kotia”, mutta tekniikkapuoleen satsattiin. Toukokuussa 1991 päätettiin hankkia yhdistykselle Toshiba TI000XE –salkkupääte, Canon-printteri sekä WORKS-ohjelma. Laitehankintoja varten oli liitosta saatu 10.000 markan (2.446 euron) avustus. Vuoden lopulla saatiin koneelta jo ensimmäiset osoitetarrat Tuikkeen postitusta varten.

Liiton toimiston ja yhdistyksen välisestä työjaosta jäsenrekisterin ylläpidossa ja päällekkäisyydestä oli keskusteltu, mutta varsinaisen työnjaon järjeistämisen esteenä nähtiin liiton jäsenrakenne ja jäsenrekisterin ATK-ohjelman vanhanaikaisuus. Tuolloin tekniikka ei tainnut edetä vielä niin vauhdilla kuin nykyään.

Lamavuosien puheenjohtajat:

Sosiaalityöntekijä Pirkko Helander 1990–1992

Sosiaalityöntekijä Leila Rauvola 1993–1994

Lama jatkui valtakunnassa ja syveni entisestään.

Tulopoliittinen sopimus vuosiksi 1992 ja vuoden 1993 alkuun oli sovittu 28.11.91. Tuolloin sovittiin, että työ-, virka- ja toimiehtosopimukset jatkuvat ennallaan vuoden 1993 lopulle. Samalla oli sovittu, että osapuolet neuvottelevat 30.11.92 mennessä 1.2.93 alkavan sopimusjakson palkat ja palkkaperusteet. Neuvottelut eivät edenneet ja maata uhkasi yleislakko. Tilannetta vaikeutti maan hallituksen erilaisiin säästötoimiin liittyvät lakiesitykset, jotka liittyivät suoraan palkansaajien ansiotasoon, työttömyysturvaan ja eläkkeisiin.

Keskusjärjestöt valmistautuivat lakkoon, AKAVA ja jäsenliitot muiden mukana. Yleislakon olisi pitänyt alkaa 26.11.92. Yhdistys käsitteli lakkoon menoa hallituksen kokouksessa 23.11. ja äänesti

lakkoon osallistumisesta ja lakkorajoista. Yhdistyksen hallitus otti kantaa äänin 6–1 yleislakkoon osallistumisesta. Läsnaolijoista tuntui varmaan tuolloin, että oltiin toiminnan keskiössä.

Lakkoon ei kuitenkaan ajauduttu. Liiton hallitus päätti sitten 24.11. yksimielisesti, *että tehdyn sopimusesityksen perusteella asiasta pitäisi voida sopia ilman sellaista suurta yhteiskunnallista konfliktia, jota kestoiltaan rajaamaton yleislakko merkitsisi.* Myös Keskusjärjestö AKAVA päätti, ettei lakkoon lähdetä. Lakko peruuntui muidenkin järjestöjen osalta.

Jäsentilaisuuksia järjestettiin 1992 kaksi ja keskusteluaiheet käsittelivät lamaa ja sosiaalipalveluihin kohdistuvia supistuksia sekä kestämistä laman kourissa. Vieraana oli mm. sosiaalihalituksen pääjohtaja Vappu Taipale, joka kuvasi tilaisuutta oman laitoksensa sisäisessä tiedotuslehdessä: *Helsingin sosiaalityöntekijöiden tilaisuudessa henki muuttunut asiakkuus ja suuri työn taakka. Miten me teemme laatua tilanteessa, työ kaksinkertaistuu? Miten tullaan vastaan uusia asiakkaita, keskiluokkaisia, vaativia jopa toimeentulojonossa? Miten mitataan työn tehokkuutta? No työn tuottavuusmittarit nousevat kaikki pilviä päin kun käynnit lisääntyvät, mutta sehän ei tyydytä oivaltavaa työntekijää, vaikka entistä pormestaria voisikin innostaa.*

Vuonna 1992 yhdistys pyysi sosiaalivirastoa kiinnittämään huomiota opiskelijoiden työharjoittelun ohjaajien pätevyyteen. Virastossa oli paljon ohjaustehtävissä henkilöitä, joilla ei ollut ammatillista kelpoisuutta, ei aina myöskään riittävää työkokemusta. Vastauskirjeen puolusteleavasta sävystä saattoi päätellä, että yhdistyksen kirjelmä osui oikeaan paikkaan. Epäpätevien käyttö työharjoittelun ohjaajina on valitettavan yleistä sosiaalivirastossa.

Yhdistys oli jo aikaisemmin kirjelmöinyt muutaman kerran yleisesti ja yksittäisissä tapauksissa kelpoisuusehtojen noudattamisesta virkoja täytettäessä. Liitto oli pyytänyt yhdistyksiä seuraamaan johtosääntöjen tarkistuksia ja johtosäännöissä määriteltyjä kelpoisuusvaatimuksia. Yhdistys suorittikin jäsenistön kautta aktiivisesti ”pätevyysvaatimusten valvontaa” ja puuttui mm. vuonna 1993 kolmen sosiaaliviraston toimistopäällikön vakanssin täyttöön. Työvoittona voidaan pitää kaupunginhallituksen päätöstä, jossa todettiin, että *virkaa vakinaisesti täytettäessä tai pitkäaikaista sijaista haettaessa on selvää, että annettu asetuksia on noudatettava.*

Vaikka yhdistyksen kirjelmät ja valitukset eivät aina sillä hetkellä tuottaneetkaan tulosta, niin pitkällä aikavälillä ne kyllä vaikuttivat kaupungin ja virastojen ohjeistusten tarkistuksiin.

Laman myllerryksessä tapahtui rajujakin muutoksia myös järjestökentässä. Keskusjärjestö TVK hajosi. AKAVA ilmoitti, ettei se houkuttele TVK:laisia jäsenliittoja AKAVAan, mutta sen sijaan yksittäiset jäsenet ovat tervetulleita jäsenliittoihin normaalein jäsenkriteerein. Kunnallisvirkamiesliittoonhan kuului jonkin verran mm. sosiaalityöntekijöitä ja sosiaalialan opistoasteisia työntekijöitä. Yhdistyksen jäsenmäärän kehityksessä kasvu ei ollut massiivista.

Lama ajoi kunnat syvään talouskriisiin ja henkilöstöä jouduttiin vähentämään, joissakin kunnissa jouduttiin jopa irtisanomisiin. Henkilöstöä koskevia säästösopimuksia tehtiin järjestöjen edustajien kanssa niin kunnissa, kuntayhtymissä, valtiolla kuin yksityiselläkin sektorilla. Helsingin kaupungissa erityisen vaikeat vuodet olivat 1993–94. Työttömyys lisääntyi ja samalla myös kaupungin verorahat pienenivät, eikä kaikkeen entiseen ollut enää rahaa. Kaupunki ei irtisanonut väkeään, mutta vapautuviin vakansseihin ei saanut palkata uutta työntekijää, eikä sijaisia saanut ottaa, ellei

se ollut ihan välttämätön. Helsingin kaupungin henkilöstö väheni noina vuosina noin 4.000:lla työntekijällä ja se näkyi kyllä henkilöstö jaksamisena.

Kaupunki esitti vuonna 1993 järjestöille lomarahojen leikkausta koskevan sopimusten tekoa. AKAVA oli ohjeistanut kaikkia pääluottamusmiehiä, ettei lomarahan leikkausta koskevia säästösopimuksia saa tehdä ilman vastiketta. Vastike voi olla vastaava vapaa-aika tai esim. lomarahan lainaus.

Myös Sosiaalityöntekijäin liitto oli omassa kannanotossaan todennut, ettei se hyväksy palkkojen alentamista ja lomarahoista luopumista. Työnantaja uhkasi lomautuksilla, mikäli sopimukseen ei päästä palkan alentamisesta tai lomarahan leikkauksesta.

Pitkien ja vaikeiden neuvotteluiden jälkeen päästiin myös akavalaisten osalta sopimukseen. Mikäli työntekijä valitsee lomarahan vaihdon vastaavaksi vapaaksi tai palkattoman virkavapauden, ei häntä lomauteta. Lomautusvaihtoehtoa ei tiettävästi valinnut kukaan.

Liitto järjesti 21.10.1993 toimintapäivän, jonka tiimoilta paikalliset yhdistykset, myös Helsinki, järjestivät omia tempauksiaan. Päätapahtuma oli mielenosoitus eduskuntatalon edessä. Tarkoitus oli kiinnittää päättäjien huomio yhteiskunnalliseen tilanteeseen ja mm. perheiden pahoinvointiin. Liitto toimitti materiaalia päättäjille jaettavaksi. Yhdistyksen jäsenistöä kehoitettiin kokoontumaan eduskuntatalon portaille sosiaaliluukuiksi naamioituneena. Luukut oli tarkoitus luovuttaa kansanedustajille toivomuksella, että he pitäisivät huolta siitä, että luukkujen takaa löytyy ammattitaitoinen työntekijä ja resurssit työn tekemiseen.

Yhdistys oli mukana myös kirjelmöimässä päättäjille Helsingin päivähoitojen menojen karsimissuunnitelmista yhdessä Helsingin Lastentarhanopettajat ry:n ja muiden päivähoitojen henkilöstöä edustavien järjestöjen kanssa. Vuoden 1994 talousarvioesityksessä menoja haluttiin karsia 13 % vuoden 1992 tasoon verrattuna. Menosäästöjä vastustamaan oli syntynyt erityinen päivähoitoliike, joka yhdessä henkilöstön kanssa järjesti 27.10.1993 senaatintorilla tempauksen ja tilaisuudessa luovutettiin valtuustoryhmien puheenjohtajille kannanotto päivähoitojen määrällisen ja laadullisen tason säilyttämisen puolesta.

Vuosi 1994 oli vieläkin vaikeampi. Vuosia 1994–95 koskevat säästösopimusneuvottelut kariutuivat alkuvuodesta AKAVAn osalta ja Helsingin Sanomien kirjoitus 7.2.1994 sai kaiken sekaisin. Henkilöstöasioista vastaava apulaiskaupunginjohtaja antoi lausunnon, että irtisanottavien määrä nousee 400–600 henkilöön, jos AKAVAn kuuluvien säästöosuus kerätään irtisanomisilla. Työntekijät pelästyivät tietenkin irtisanomisuhkaa, eikä mikään tiedottaminen tuntunut rauhoittavan kenttää. Yhdistyksestä erosi noin 100 jäsentä.

Taistelu oli kovaa kuin talvisodassa, mikä näkyy mm. Kansanuutisten 22.3.2014 uutisotsikossa: *Työnantaja kerää mustia listoja ja usuttaa eroamaan ammattiliitosta. Helsinki kostaa akavalaisille säästösopimuksesta irtautumisen.*

Huhtikuussa saatiin kuitenkin sopimus myös akavalaisten osalta. Lomarahoja leikattiin ja vastikkeena saatiin vapaapäiviä, ei kuitenkaan täysimääräistä vastiketta. Työpaineet tietenkin

kasvoivat työpaikoilla, kun ihmiset pitivät vapaapäiviä ja työmäärät olivat lisääntyneet henkilöstön supistuessa ja asiakasmäärien kasvaessa laman vuoksi.

Samat säästösopimusvaikeudet koskivat myös suuria naapurikuntia, Hyksiä sekä valtion puolta. Yhdistys pyrki tiedottamaan tilanteesta jäsenistölle Tuikkeen ja erillisten tiedotteiden välityksellä. Lisäksi järjestettiin melkein kuukausittain sosiaalilubeja.

Syyskuussa 1994 yhdistys järjesti päättäjätapaamisen, jonne oli kutsuttu kaupunginhallituksen ja sosiaalilautakunnan jäsenet, apulaiskaupunginjohtaja, sosiaalijohtaja ja sosiaaliviraston johtavia virkamiehiä. Sosiaalityöntekijöille kertyy paljon tietoa kaupunkilaisten arkielämästä ja tätä tietoa haluttiin jakaa johdolle. Samalla kerrottiin, miltä asiastillanne näyttää. Eri tehtävälueiden sosiaalityöntekijät esittivät puheenvuoron ja kertoivat kuulumiset arjesta. Alustusten jälkeen käytiin vilkas keskustelu. *Tilaisuus venyi kolmetuntiseksi ja alkoi asioiden runsaudella ja raskaudella muistuttaa sosiaalityöntekijöiden arkipäivää.* Näin todetaan Tuikkeessa 4/94. Vieraat jaksoivat kuitenkin loppuun asti ja lopuksi sovittiin, että tapaamisia on syytä jatkaa, mutta keskitytään yhteen teemaan.

90-luvulla sosiaalilubit ja päättäjätapaamiset vakiintuivatkin.

1990-luvun lopulla jäsenmäärän kasvuvauhti nopeutuu, jäsenrakenne muuttuu

Jäsenmäärän kehitys:

Vuosi	Jäsenmäärä	Jäsenmaksutuotot
1990	688	51 556 mk (13 131 euroa)
1995	800	81 250 mk (18 582 euroa)

Vuonna 1999 yhdistyksessä oli kuitenkin jäseniä jo 1325, työttömiä oli 33, eläkeläisiä 84 ja opiskelijoita 67. Jäsenrakenneuutos alkoi näkyä.

Sosiaalityöntekijöiden lisäksi yhdistykseen kuuluivat yhdistyksen perustamisesta asti sosiaalialan opistoasteen tutkinnon suorittaneet sosiaalikasvattajat. 1980-luvun lopulla alkoi tulla uusia koulutusryhmiä kuten sosiaaliohjaajat ja kehitysvammaistenohjaajat. 1990-luvun puolivälissä sosiaalialan opistoasteen koulutusohjelmat lakkasivat. Koulutustaso muuttui ammattikorkeakouluksi ja alkoi uusi sosionomi (AMK) –koulutus. Ammattikorkeakoulun tulon myötä alkoi myös yhdistyksen nopea jäsenmäärän kasvu.

Yhdistyksen hallitus päätti alkuvuodesta 1994 palkata määräaikaisen työntekijän selvittämään säästöjen vaikutusta sosiaalityöhön. Tutkimuksessa päätettiin selvittää yhdistyksen jäsenrakennetta, saada palautetta yhdistyksen toiminnasta ja kuulla jäsenistön mielipide toiminnan painopisteistä. Kyselyn taustalla oli säästösopimuksen seurauksena tapahtunut noin 100:n jäsenen eroaminen yhdistyksestä. Kysely meni kaikille jäsenille ja vastausprosentti oli 56. Vastausten perusteella enemmistö jäsenistä näki, että yhdistyksen tulee toimia ammatillisen asiantuntijuuden esiin nostajana julkisuudessa ja paikallisena neuvottelijana virka- ja työehtosopimusneuvotteluissa. Kyseiset toimintamuodot vaativat kuitenkin ehdottomasti

paikallista henkilökuntaa tai ainakin laajaa jäsenistön aktiivista ja pitkäjänteistä sitoutumista yhdistyksen toimintaan.

Puheenjohtajat 90-luvun loppupuolella Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin:

Johtava sosiaalityöntekijä Valpuri Salonen Sorri 1995–96

Johtava sosiaalityöntekijä Sirkka Rousu 1997–98

Vastaava ohjaaja Jaana Tauru 1999–2003

Vähitellen lama alkoi 90-luvun loppupuoliskolla helpottaa samoin hyvin tiukka työnantajapolitiikka. Palkantarkistukset olivat vain yleiskorotuksia. Koko vuosikymmenen alku oli synnyttänyt palkkapaineita ja palkkavääristymiä, joihin ei valtakunnan tason sopimuksissa ollut varattu rahaa, eivätkä paikalliset työnantajat avanneet rahapussejaan, vaikka sopimukset nyt siihen mahdollisuuden olisivat antaneetkin. Yhdistyksen palkkakampanjointia pidettiin kuitenkin koko ajan yllä ja kirjelmöitiin päättäjille. Myös esimiehet olivat huolestuneita sosiaaliviraston sosiaalityöntekijäpulasta ja kirjelmöivät palkkojen puolesta. Kaupungintasolla työnantaja olikin myötämielinen palkkojen tarkistukseen, mutta naapurijärjestöt eivät. Näinkin voi joskus käydä.

Yhdistyksessä kokeiltiin myös toimistopäivystäjää vastaamaan jäsenistön puheluihin muutama tunti viikossa. Puheluita tuli hyvin vähän ja päivystysasia hiipui.

Vuonna 1996 yhdistyksen toimintaan vaikutti ensimmäiset postiäänestyksellä järjestetyt liittovaltuustovaalit. Organisoitiin ehdokashankintaa, tiedotettiin ehdokkaista ja pidettiin vaalitilaisuus.

Sosiaaliklubit painoutuivat ammattiasioihin. Keskusteltiin ajankohtaisista lapsiasioita, alueellisen sosiaalityön tilasta ja visioista, ns. tuloloukkutyöryhmänraportista sekä toimeentulotuensiirrosta Kelalle. Tilaisuuksiin kutsuttiin päättäjiä ja ylimpiä virkamiehiä. Vieraina olivat myös mm. ministeri Arja Alho ja kansanedustaja Osmo Soininvaara.

Marraskuussa 1997 vietettiin ensimmäistä eurooppalaisen sosiaalityön päivää myös yhdistyksessä. Päivän vietto vakiintui 2000-luvun puoliväliin asti, jolloin alettiin järjestää kollegatapaamisia. Tilaisuudet järjestettiin usein yhdessä Uudenmaan yhdistyksen kanssa.

Sosiaalityön päivänä vedotaan päättäjiin, että nämä ottaisivat vakavasti huomioon sosiaalisen syrjäytymisen ja pyrkisivät kaikin keinoin luomaan yhteiskuntapolitiikkaa, joka tukee kansalaisten osallisuutta. Syrjäytymisen vastustaminen on vähintään yhtä tärkeä osa Euroopan tulevaisuuden rakentamista kuin eurooppalaisen valuutan aikaansaaminen. (Sosiaalityöntekijäin liiton tiedote 12.11.1997.)

Vaikeimpien lamavuosien jälkeen alettiin kunnissa mitata henkilöstön tilaa työolobarometrilla ja kiinnittää huomiota työyhteisöjen kehittämiseen ja henkilöstön hyvinvointiin. Tätä kautta paineet voitiin todentaa ja pitkään jatkunut vaikea tilanne helpottui jonkin verran.

Yhdistys otti kantaa myös Helsingin kaupungin esiopetuksen väliraporttiin. Lastentarhanopettajina toimivat sosiaalikasvattajat olivat huolissaan myös siitä, että heillä ei olisi kelpoisuutta

esiopetustehtävänä. Huoli oli yleisempikin, koska kunnat syrjivät sosiaalikasvattajia valittaessa henkilöitä lastentarhanopettajan tehtäviin perustellen kelpoisuuden puuttumista esiopetustehtävässä. Tässä asiassa ristiriitaa oli työpaikkatasolla asti ja se toi joskus paineita yhdistyksen ja sisarjärjestö Lastentarhanopettaliiton jäsenistön välille.

Helsingin sosiaaliviraston päivähoidossa työskenteli noin 250 yhdistyksen jäsentä. Yhdistys kirjelmöi Helsingin sosiaaliviraston johdolle, että kaikille halukkaille järjestettäisiin mahdollisuus esiopetuksen opintojen suorittamisiin henkilöstökoulutusta koskevien periaatteiden mukaisesti ja että työnantaja omilla ohjeistuksillaan mahdollistaisi ko. opintojen suorittamisen. Joiltakin osin tämä toteutuikin.

Yhdistyksen jäsenmäärä oli vuoden 1998 lopussa jo yli 1200 jäsentä. Yhdistyksen toiminnassa mukana olevien aktiivijäsenten määrä oli kuitenkin pieni. Jäsenistö tulisi saada enemmän kiinnostumaan yhteisestä toiminnasta, joka voisi olla tukemassa heitä työssään. Jos palkkausta ylipäättään on laajemmin työntekijäryhmiä koskien hinattavissa ylöspäin, vaatii sen aikaansaaminen laajaa yhteistä toimintaa. Oma ammatti-identiteetti ja yhteenkuuluvuus toisten saman alan työntekijöiden kanssa, hengenheimolaisuus, kollegiaalisuus ovat myös ammatissa toimimisen ja jaksamisen kannalta keskeisiä. Mitkään näistä tekijöistä eivät nyt riittävästi toimi. (Toimintasuunnitelma 1999.)

Vuosikymmenen loppupuolella yhdistykselle hankittiin sähköposti ja sähköpostit yleistyivät myös työntekijöillä. Tiedottaminen hallituksen jäsenten ja yhdysjäsenten välillä helpottui ja nopeutui. Tuike ilmestyi kuitenkin useamman kerran vuodessa, mm. 4 kertaa vuonna 1998 ja siinä olivat tärkeimmät ajankohtaisuutiset. Yhdistyksen sihteerin käyttöön hankittiin uusi tietokone, Siemens Pentium II 350.

Yhdysjäsenverkosto oli kehittämisen kohteena erityisesti vuonna 1998. Perustettiin työryhmä, joka laittoi verkostoa ajan tasalle, toimitti yhdysjäsenkansion sekä järjesti yhdysjäsenille koulutus- ja virkistystilaisuuksia. Yhdysjäsen sai tiedot alueen uusista jäsenistä. Keväällä järjestettiin mm. onnistunut Tukholman laivaseminaari. Yhdysjäseniltä saatiin hyvää palautetta toiminnasta.

Yhdistyksellä oli ollut useita vuosia filippiiniläinen kummilapsi, jonka koulunkäyntiä tuettiin pienellä avustuksella. Nyt kummilapsi oli jo lopettanut opiskelut ja mennyt töihin. Tuki hänen osaltaan loppui, mutta vuonna 2001 uudeksi kummilapseksi tuli Bombayn slummeissa asuva pieni Maryurin. Kummilapsen sosiaalityöntekijältä tuli raportteja lapsen edistymisestä ja kasvamisesta. Yhdistyksen edustaja kävi tapaamassa kummilasta ja sai vaikutelman, että tuki oli mennyt hyvin kummilapsen hyväksi. Maryur täytti vuonna 2012 18 vuotta ja täysi-ikäisyyden myötä avustaminen lakkasi. Uutta kummilasta ei toistaiseksi ole hankittu.

Yhdistyksen hallitus piti ensimmäisen kokouksen 16.1.1999 ja loi samalla suuntaviivoja kevään toiminnalle. Helmikuuisena maanantai-iltana 8.2. kokoontui sosiaaliklubi aiheena lastensuojelun rakennemuutos sekä toimeentulotuen uudelleenjärjestelyt sosiaalivirastossa. Tupa oli täysi Arthurin yläsalissa, vaikka tiedotus kyseisestä tilaisuudesta hieman onnahteli. (Yhdistyksen tiedote 21.2.1999.)

Sosiaalityöntekijäin liitto täytti 50 vuotta 5.3.1999 ja Kaapelitehtaalla oli keväällä suuret juhlat, joihin osallistui myös iso joukko yhdistyksen jäsenistöä. Samassa tilaisuudessa vietti 70-vuotisjuhlaansa myös Sosiaalialan kasvattajat ja ohjaajat ry. Juhlavuosi jatkui myöhemmin IFSW:n Euroopan alueen seminaarilla Helsingissä ja Pietarissa. Seminaarin liittotason valmisteluryhmässä oli yhdistyksen aktiiveja ja yhdistys myönsi apurahoja seminaariin osallistumiskuluihin, ellei työnantaja maksanut osallistumista.

2000-luku

Huomisen lauluun, nyt soinnut luokaa, toistanne ymmärtäkää..

Millenium ja Helsinki Talentia ry kohti uutta vuosituhatta

Uutta vuosituhatta juhlittiin kaikkialla maailmassa, niin myös yhdistyksessä, joka julkaisi ennen vuosituhannen vaihdetta Millenium–Tuikkeen. Se sai paljon kiitosta jäsenistöltä. Vuonna 2000 ilmestyi neljä ”tavallista” Tuiketta.

Puheenjohtaja Jaana Tauru toivotti Millenium–Tuikkeessa tsemppiä vuodelle 2000:

Tuleva vuosikin näyttää työntäyteiseltä. keskustelu päivähoidosta jatkuu, sopimukset umpeutuvat, HUS aloittaa toimintansa, uusi liittovaltuusto valitaan syksyllä. Lisäksi jäsenistö tuntuu uupuvan työtaakkansa alle. Mitä nämä kaikki tuovat tullessaan ja miten yhdistys pystyy vastaamaan näihin haasteisiin? Tähän tarvitsemme teitä kaikkia!

Jäsenmäärän kehitys:

Vuosi	Jäsenmäärä	Jäsenmaksutuotot
2000	1400	199 828 mk (42 324 euroa)
2006	2355	40 037 euroa
2010	2908	37 000 euroa

Vuoden 2001 alusta tulopoliittinen sopimus (TUPO) ja virka- ja työehtosopimukset olivat taas katkolla. Keskusjärjestö AKAVAn ja liiton tasolla haluttiin saada uusiin sopimuksiin erillinen koulutuslasku korjaamaan koulutettujen, naisvaltaisten ammattien palkkojen jälkeenjääneisyyttä. Liitto kehotti yhdistyksiä tarkistamaan työtaisteluorganisaatiotaan ja työtaistelunvalmiuttaan tositoimien varalta.

Laajempaan lakkoon ei liene ollut valmiuksia, mutta 9.11.2000 järjestettiin ”toimintapäivä” vauhdittamaan Tupo-neuvotteluja ja päivään osallistui 516 yhdistyksen jäsentä. Koska sopimukset olivat vielä voimassa vuoden loppuun asti, oli kyseessä laitton lakko. Helsingin kaupunki haastoi yhdistyksen työtuomioistuimeen työrauhavelvoitteen rikkomisesta ja yhdistys teki kannanoton. Liiton lakimies edusti yhdistystä työtuomioistuimessa ja sakkoja yhdistykselle rapsahti 4.000 markkaa.

Uudet virka- ja työehtosopimukset olivat voimassa kolmisen vuotta ja pientä korjausta palkkoihin saatiinkin. Sopimukseen tuli myös ensimmäistä kertaa tehtävän vaativuuden arviointi (tva). Työpaikoilla alkoi loputon urakka laatia tehtäväkuvauksia ja mieltää eri tehtävien vaativuustasojen kriteerejä. Työntekijöiden oli vaikea ymmärtää ja myös hyväksyä kriteerejä, joiden perusteella voitaisiin mm. aivan samoilla nimikkeillä maksaa erilaista palkkaa. Nämä ongelmat ovat varmasti edelleenkin ajankohtaisia. Jäsenistö kaipaisi varmaan enemmän tietoa tva:n saloihin, ehkä myös koko virka- ja työehtosopimusviidakkoonkin.

Puheenjohtajat 2000-luvun loppupuolella:

Sosiaalityöntekijä Pirjo Reinikka 2004–2005

Sosiaalityöntekijä Niina Väkeväinen 2006–2009

Vuonna 2002 liiton nimi vaihtui ja uudeksi nimeksi tuli Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Nimilyhenteeksi vakiintui Talentia, joka on pienen alkuhämmennyksen jälkeen tullut tutuksi.

Yhdistyksen sääntö- ja nimenmuutoksesta päätettiin kevätkokouksessa 2002 ja yhdistyksen **nimeksi päätettiin antaa Sosiaalialan korkeakoulutetut Talentia Helsinki ry.** ”Oman yhdistysperheen” käytössä on **nimilyhenne Heta.**

Liitto oli muuttanut uusiin tiloihin Pasilaan osoitteeseen Ratamestarinkatu 11. Yhdistyksen pitkäaikainen ”asunnottomuus” sai vihdoin ratkaisun. Hallituksen kokoukset oli mahdollista pitää nyt liiton tiloissa ja vuonna 2005 yhdistys sai tukipaikaksi oman huoneen. Huone jouduttiin kuitenkin jakamaan vuonna 2009 Uudenmaan yhdistyksen kanssa. Investointejakin tehtiin ja toimistohuoneeseen hankittiin huonekaluja ja uusia koneita. Yhdistys oli jo siirtynyt uuteen tietoliikenneaikaan ja yhdistyksellä oli nettisivut, joita uusittiin. Nettisivujen ajan tasalla pitäminen ja uusiminen on kyllä ollut aina kovin haasteellista.

Yhdistyksen tiedotuslehti Tuike muuttui vuonna 2005 jäsenkirjeeksi.

Hupiklubi järjesti virkistystilaisuuksia ja mm. pikkujouluja on vietetty usein Uudenmaanyhdistyksen kanssa. Sosiaaliklubit olivat suosittuja jäsentilaisuuksia ja niissä käsiteltiin erilaisia ajankohtaisia asioita sekä kutsuttiin asiantuntijoita ja poliittisia päättäjiä alustajiksi. Vuonna 2005 jäsenistöä puhutti uusi kelpoisuuslaki ja yhdessä Uudenmaan yhdistyksen kanssa järjestetty kelpoisuusklubi kokosi yhteensä 70 osallistujaa Ostrobotnialle, jota käytettiin paljon yhdistyksen tilaisuuksien pitopaikkana.

Vuonna 2004 yhdistys täytti 40 vuotta ja päiväjuhla pidettiin ravintola Ostrobotnialla. Yhdistyksen perustajajäsen Valto Saari loi katsauksen yhdistyksen alkutaipaleeseen ja juhlaesitelmän piti professori Juha Siltala aiheena *Työelämän muutos ja työntekijän autonomia*. Iltajuhlassa oli viihdyttämässä Stand-Up koomikko-taikuri ja tanssitahtia antamassa tanssiorkesteri.

2000-luvun alussa uudelleen vilkastunutta opiskelijatoimintaa varten nimettiin opiskelijavastaava, joka yhdessä opiskelijatoimikunnan ja liiton opiskelijasihteerin kanssa järjesti opiskelijatilaisuuksia

ja illanviettoja. Tarkoituksena oli tehostaa jäsenhankintaa ja saada opiskelijat tietoisiksi ay-toiminnasta jo opiskeluvaiheessa.

Vuonna 2006 liitto myönsi pienen apurahan yhdysjäsen toiminnan tehostamiseen ja eläkeläistoiminnan käynnistämiseen. Yhdistyksen Harmaat Pantterit aloittivat vireän toimintansa. Toiminnan alkuvaiheen aikana eläkeläisjäseniä oli 160 ja vuoden 2013 lopussa noin 300. Eläkeläistoiminnan toiminta-ajatuksena on vaikuttaminen ja virkistys. Toiminta pitää sisällään kulttuuriretkiä, päättäjätapaamisia, asiantuntijaluentoja ja keskustelutilaisuuksia. Tapaamisia on kerran kuukaudessa ja toiminta on vakiintunut. Myös nimi Harmaat pantterit on vakiintunut alkuvaiheen nimipohdiskelun jälkeen.

Helsingin kaupungin organisaatiouudistusten jatkuva seuranta ja asioihin reagointi 2000-luvulla

Yhdistys teki vuonna Helsingin hallinto-oikeudelle valituksen kaupunginvaltuuston päätöksestä 10.3.2004, joka koski Helsingin kaupungin sosiaalitoimen organisaatiomuutoksen vuoksi uusittua johtosääntöä. Yhdistys katsoi valituksessaan, että kaupunki oli vastoin voimassa olevaa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusasetusta määritellyt sosiaaliviraston päällikön, päivähoiton johtajan sekä hallinto- ja kehittämisjohtajan kelpoisuuden. Katsottiin, että lähtökohtaisesti kunta ei voi poiketa kelpoisuutta koskevasta lainsäädännöstä.

Kaupunki katsoi, että johtamistehtävät ovat yleisiä ja johtamiseen keskittyviä eikä sosiaalihuollon ammatillisia tehtäviä.

Valitus tuotti yhdistykselle työvoiton. Sekä hallinto-oikeus, että korkein hallinto-oikeus totesivat kaupunginvaltuuston hyväksymän johtosäännön lainvastaiseksi ja kaupunki joutui muuttamaan johtosääntöä. Samoihin aikoihin tuli voimaan uusi kelpoisuuslaki.

Yhtä hyvin ei yhdistykselle käynyt lopulta sosiaalijohtajan valintaa koskevassa valitusasiassa. Yhdistys valitti sosiaalijohtajan valinnasta katsoen, ettei valitulla henkilöllä ole lain tarkoittamaa soveltuva koulutusta. Helsingin hallinto-oikeus oli yhdistyksen kanssa samoilla linjoilla ja kumosi valintaa koskevan päätöksen. Kaupunki valitti korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka oli äänestyksen jälkeen päinvastaista mieltä ja näin kaupunginvaltuuston päätös jäi voimaan ja sosiaalijohtaja jatkoi tehtävässään.

Sosiaaliviraston ja terveystoimen organisaatiouudistukset ovat vaatineet yhdistyksen jatkuvaa seuranta ja reagointi. Yhdistys on valvonut johtosääntöjen uusimista ja kelpoisuusehtojen määrittelyä johtosäännöissä. Aina tarvittaessa on myös tehty oikaisuvaatimus tai valitus hallinto-oikeuteen. Näin tapahtui myös vuonna 2008, kun terveystoimen johtosäännöstä tehtiin valitus koskien kotihoidon johtajan kelpoisuutta. Hallinto-oikeus hylkäsi yhdistyksen muutosvaatimuksen ja yhdistys valitti korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Myös sieltä tuli hylkäävä päätös. Tämä herättikin keskustelua siitä, miten kelpoisuuslakia voidaan tulkita ja mitä pitäisi tehdä, että laki olisi yksiselitteisen selkeä.

Yhdistys teki vuonna 2009 hallinto-oikeudelle valituksen myös kaupunginhallituksen tekemästä päätöksestä koskien sosiaaliviraston perhepalvelujohtajan valintaa. Hallinto-oikeus totesi, ettei se

käsittele asiaa, koska asiasta olisi pitänyt tehdä ensin oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekoon oli kulunut jo umpeen.

Kollegatapaamiset alkoivat 2006. Liitto järjesti yhdessä Helsingin yhdistyksen kanssa kollegatapaamisen, jonka tarkoituksena koota yhteen jäseniä tutustumaan toisiinsa ja vaihtamaan kuulumisia ajankohtaisista asioista. Tapaamiseen toivotettiin tervetulleiksi myös liittoon kuulumattomat. Näin mainostettiin liittoa. Kollegatapaamiset järjestettiin myöhemmin vuosina yhdessä Uudenmaan yhdistyksen kanssa.

Monissa käymissämme keskusteluissa tuli esille, että pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Helsingin eri toimijoilla on merkittävä rooli sosiaalipalveluiden järjestämisen suunnannäyttäjinä. "Maakunnissa" otetaan mallia siitä, miten Helsingin päässä asioita hoidetaan. Toimijat tarkoittavat paitsi Helsingin kaupunkia myös muita Helsingissä toimivia esim. sosiaalipalveluita tuottavia järjestöjä ja yhdistyksiä. Samalla tavoin myös yhdistyksellämme on omaleimainen ja haastava rooli Talentian suurimpana alueyhdistyksenä. (Puheenjohtajan terveiset liiton puheenjohtajapäiviltä, Tuike 3/2006.)

Uusia viestintävälineitä saatiin käyttöön, kun vuonna 2006 viesti kollegatapaamisiin saatiin lähetettyä 1500 jäsenelle Webpropolin kautta.

Yhdysjäsenverkoston ylläpito kohtasi haasteita, kun isossa sosiaalivirastossa tapahtui organisaatiomuutos ja yhdysjäsenien alueet menivät taas kerran osittain uusiksi. Myös yhdysjäsenet vaihtuivat tiheään tahtiin ja tieto uusista liiton jäsenistä oli hankalasti saatavilla. Vuoden 2008 alussa yhdistys järjesti yhdysjäsenmatkan Tallinnaan, jossa pohdittiin yhdysjäsenen toimenkuvaa ja kentän muuttuneita tarpeita. Yhdysjäsenet pitivät tärkeimpänä tehtävänä tiedon välittämistä kentän ja yhdistyksen hallituksen välillä.

Yhdistyksen toiminnan kannalta on luonnollisesti tärkeää, että niin puheenjohtajiksi, hallituksen jäseniksi ja yhdysjäseniksi löytyisi yhdistystoiminnasta kiinnostuneita jäseniä, jotka pystyvät sitoutumaan toimintaan useammaksi vuodeksi. Asioiden oppiminen vie oman aikansa ja oppiminen tapahtuu toiminnan kautta. Eri elämäntilanteissa mahdollisuudet osallistua ja sitoutua ammattiyhdistystoimintaan luonnollisesti vaihtelevat. Myös työ- ja kotipaikkakunta voivat vaihtua.

Yhdistys sai vuonna 2007 yhdistysavustuksena 2.800 euroa yhdysjäsen toiminnan kehittämiseen ja eläkeläistoimintaan. Yhdysjäsen tilaisuuksia järjestettiinkin tuolloin sekä syksyllä että keväällä. Pelkästään rahalliset voimavarat eivät kuitenkaan riitä verkoston ylläpitämiseen, vaan siihen tarvitaan myös aktiivisia ja sitoutuneita toimijoita.

Hei

Muutin kesällä maalle, joten yhdistyksen jäsenyys sekä samalla hallituksen varapuheenjohtajuus päättyivät. Kiitos kaikille mukavista hetkistä ja yhdistyksen tilaisuuksista, kokouksista ja mukavista matkoista. Olen saanut paljon hyviä ystäviä ja voin suositella kaikille jäsenille tulemistä mukaan yhdistyksen toimintaan.

Syysterveisin Mia

(Tuike 2/2006.)

Sosiaaliala on hyvin naisvaltaista ja se näkyy myös yhdistyksen jäsenrakenteessa. Ainoastaan kolme kertaa yhdistyksellä on ollut miespuheenjohtaja. Hallituksen jäsenistä valtaosa on ollut aina naisia.

Toiminnan kannalta molempien sukupuolten osallistuminen olisi luonnollisesti tärkeää. Tasa-arvokysymyksen nosti vuoden 2008 lopulla päätään.

Yhdistys alkoi 2000-luvun alussa tukea jäsenistön osallistumista Helsingissä järjestettävään Naisten Kymppi –tapahtumaan. Yhdistys maksoi osan osallistumismaksusta ja sai samalla näkyvyyttä. Miehet heräsivät muutaman vuoden kuluttua peräämään tasa-arvoista kohtelua. Eräs jäsen haki avustusta Helsingin sosiaaliviraston miesten jääkiekkovuoron tukemiseen ja tiedusteli samalla kuinka paljon Naisten Kymppille on myönnetty avustusta vuonna 2008. Avustus oli ollut 588 euroa. Hallitus kävi keskustelun asiasta ja totesi, että yhdistyksen tukeman virkistystoiminnan on toivottavaa olla sellaisia, että koko jäsenistöllä on mahdollisuus osallistua toimintaan. Hallitus päätti myös kustantaa kertaluontoisesti hakijan anomuksen mukaisesti yhden kiekkovuoron, 170 euroa.

Kunnallinen päätöksenteko niin hallinnossa kuin yksittäistä työntekijää koskevissa työsuhteasioissa on monesti niin monimutkaista, että sen hallitseminen vaatii perehtymistä. Olisi tärkeää, että yhdistyksen hallituksen jäsenet ja yhdysjäsenet saisivat perehdytyksen yhdistystoimintaa, mutta myös virka- ja työehtosopimusjärjestelmään sekä toiminnan kannalta tärkeisiin hallintoasioihin. Perusasiat olisi hyvä koko jäsenistönkin tietää ja tuntea.

Vuonna 2009 yhdistys oli hyvin edustettuna liiton johtoelimissä, kun yhdistyksen puheenjohtaja oli valittu kaksivuotiskaudeksi liittovaltuuston puheenjohtajaksi ja kolme yhdistyksen jäsentä hallitukseen. Myös liiton toimikunnissa oli hyvä edustus. Tämän vahvan edustuksen kautta yhdistyksen jäsenten asioita ja yhdistyksen näkökulmaa voitiin saattaa vahvemmin liiton päätöksentekoon.

Emojärjestö Talentian pitkäaikainen puheenjohtaja Eila Malmström jäi eläkkeelle vuonna 2009 ja uudeksi puheenjohtajaksi tuli valituksi tällä kertaa mies, Tero Ristimäki. Talentia juhli myös tuona vuonna 60-vuotistaivaltaan tarjoamalla kakkukahvit työpaikoilla. Yhdistyksen syyskokouksessa tehtiin päätös yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta vastaamaan liiton mallisääntöjä. Säännöissä uudistettiin jäsenkriteereitä.

Yhdistyksen toimistoon oli saatu palkattua tuntipalkkainen toimistotyöntekijä, joka työskenteli parina päivänä viikossa. Tämä vahvisti yhdistyksen toimintaa käytännön asioiden hoidossa.

Yhdistyksen ydintoimintaan kuuluva yhdysjäsenverkosto oli alkanut kuitenkin harventua toimijoiden puutteessa, eikä ketään saatu yhdysjäsenvastaavaksi. Organisaatiot muuttuivat eikä verkostoa ole saatu ajan tasalla ja toimivaksi.

2010-luku

Siis katso huomiseen, se uusi onhan, se tuokoon kaiken lauluineen..

Muistuttaisin vielä, että yhdistyksemme kaipaa edelleen yhdysjäsenvastaavaa. Tehtävästä maksetaan pieni palkka ja hallitus toimii luonnollisesti yhdysjäsenvastaavan tukena. Yhdysjäsenet ovat ensiarvoisen tärkeitä viestinvälittäjiä työpaikalla ja tämä toiminta olisi hyvä saada jälleen elvytettyä hiljaiselon jälkeen. Mikäli sinulla on kiinnostusta tehtävää kohtaan, ota yhteyttä. Toivon aktiivisia yhteydenottoja myös muissa ammattiyhdistysasioissa. (Yhdistyksen puheenjohtaja jäsentiedotteessa 1/2010.)

Tuo vetoamus ei tuottanut tulosta. Jo yhdistyksen perustuvaiheessa nähtiin yhdysjäsenverkoston tärkeys ja se on edelleenkin ensisijaisen tärkeä. Vaikka tiedonkulku tapahtuukin jo nykyään sähköisesti ja sosiaalisessa mediassa, ei se poista yhdysjäsenverkoston tärkeyttä. Jo yhdistyksen perustamisvaiheen alkuaikoina määritellyt yhdysjäsenten tehtävät ovat edelleenkin ajankohtaisia. Yhdysjäsenoiminta tukee myös toiminnan jatkuvuutta. Ammattiyhdistystoiminnasta kiinnostuneet yhdysjäsenet tulevat helpommin mukaan muuhunkin aktiiviseen yhdistystoimintaan mm. hallituksen jäseniksi, liittotason edustajiksi ja mm. luottamusmiehiksi. Yhdysjäsenten kautta rakennetaan yhdistyksen tulevaisuutta.

Puheenjohtajat 2010-luvulla:

Johtava sosiaalityöntekijä Riina Karjalainen 2010–2011

Sosiaalityöntekijä Petra Salovaara 2012–

Marraskuussa 2011 yhdistykseen jäsenmäärä saavutti 3000:n tason. Rajapyykin ylittänyt uusi jäsen oli sosiaalialan opiskelija Metropolista ja yhdistyksen hallitus päätti huomioida uuden jäsenen.

Yhdistyksen pankkitilillä oli vuoden 2011 lopussa rahaa 33.766,88 euroa. Vuoden lopun suuri summa selittyy sillä, että yhdistyksen tilillä oli jonkin verran säästöjäkin. Liitto tilittää yhdistyksen osuuden jäsenmaksuista, 17 euroa/ työssäkäyvä jäsen, kaksi kertaa vuodessa. Ajankohdat ovat helmikuu ja heinäkuu. Yhdistyksen vuoden 2012 talousarviossa tulot eli jäsenmaksutuotot on arvioitu 30.940 euroksi.

Liiton valtakunnallinen alueasiamiestoiminta oli jo pitkään kattanut osan maata, ei kuitenkaan Helsinkiä ja Uuttamaata. Vuonna 2011 myös Helsinki ja Uusimaa saivat oman alueasiamiehen. Alueasiamiehen on tarkoitus tehostaa kunnallisella ja yksityisellä sektorilla työskentelevien edunvalvontaa, parantaa yhteistyötä luottamusmiesten kanssa ja lisätä alueellista näkyvyyttä. Helsingin yhdistyksen osalta alueasiamiehen toiminta ei ole toistaiseksi tullut näkyväksi.

2011 oli eduskuntavaalivuosi. Yhdistys järjesti keväällä vaalipaneelin, jossa mukana oli 8 panelistia ja kaikkiaan 30 osallistujaa. Jälkipohdinnassa todettiin, että kysymykset ja keskustelu pitäisi vielä enemmän suunnata sosiaalialan kysymyksiin. Yhdistys ei ole perinteisesti tukenut rahallisesti kenenkään jäsenen vaalityötä ja vastasi kieltävästi nytkin tehtyyn pyyntöön.

Vuosi 2012 oli taas kunnallisvaalivuosi ja yhdistys oli päättänyt järjestää vaalipaneelin, joka kuitenkin peruuntui vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Yhdistys päätti lähettää kuitenkin aloitteleville kunnan valtuutetuille onnittelukortit, jotka olivat emo-Talentian kampanjakortteja.

Edellisien vuosien tapaan jatkui yhteistyö Uudenmaan yhdistyksen kanssa. Perinteisesti järjestettiin yhdessä kollegatapaamisia ja virkistystoimintaa. Yhteistyötä viriteltiin myös Tampereen yhdistyksen kanssa.

Organisaatiot muuttuvat jatkuvasti

Vuonna 2012 alettiin taas valmistella hyvin nopealla aikataululla Helsingin kaupungin sosiaali-terveysvirastojen yhdistämistä ja päivähoiton siirtymistä pois sosiaalivirastosta omaksi varhaiskasvatusvirastoksi. Uudistus kosketti jäsenistö hyvin laajasti. Jäsenistö virastoissa koki uudistusaikataulun liian jälleen kireäksi, eikä valmistelussa otettu huomioon työntekijöiden näkemyksiä. Erityisesti sosiaaliviraston puolella työntekijät olivat hyvin tyytymättömiä ja kokivat, ettei uudistuksessa huomioitu yhteistoimintalain velvoitteita ja kuuleminen on ollut vain näennäistä. Suuriakaan muutoksia ei ole pystytty perustelemaan. Oltiin pettyneitä myös siihen, ettei uusiksi osastopäälliköiksi valittu ainoatakaan sosiaalityön asiantuntijaa. Yhdistyksen edustajat kävivät myös tapaamassa valmistelusta vastaavaa apulaiskaupunginjohtajaa ja kertoivat hänelle jäsenistöltä tulleet näkemykset.

Iso organisaatiouudistus toteutui vuoden 2013 alussa ja uusi sosiaali- ja terveysvirasto (sote-virasto) aloitti toimintansa. Varhaiskasvatusvirasto (vaka) aloitti omana virastonaan. Erityisesti sote-virastossa uudistus jätti jälkeensä isoja ongelmia ja jälkimaininkeja joiden hoitaminen ja tasoittuminen kestää pitkään. Ongelmat tulivat voimakkaasti esille jäsenistölle tehdyissä kyselyissä.

Vuoden 2013 kevätkokous hyväksyi yhdistyksen tämän hetken viimeisimmän sääntömuutoksen, jonka taustalla oli liiton sääntömuutos. Aikaisemmin liiton jäseniä olivat olleet alue- ja erityisyhdistykset ja henkilöjäsenet kuuluivat yhdistyksen kautta liittoon. Muutoksen jälkeen henkilöjäsenet liittyvät suoraan liiton jäseniksi.

Jäsenmäärän kehitys:

Vuosi	Jäsenmäärä yht.	Opiskelijajäsenet	Eläkeläiset
1967	103		
1970	123		
1974	207		
1980	424		
1985	588		
1990	688		
1996	965		
1999	1155		
2001	1578		
2008	2616	332	173
2010	2908	552	220
2013	3120	688	292

Yhdistyksen varsinainen perustava kokous pidettiin 7.12.1964

Siis katso huomiseen, se uusi onhan..

Helsinki Talentia ry:n perustamisesta tulee vuoden 2014 lopussa kuluneeksi 50 vuotta. Alle 100:n jäsenen yhdistyksestä on kasvanut yli 3000:n jäsenen vahva paikallinen vaikuttaja, niin kuin yhdistyksen perustajat toivoivatkin. Vanhoista asiakirjoista voi todeta, että, menneet vuosikymmenet ovat olleet erilaisia johtuen yhteiskunnan, työelämää koskevien sopimusten ja lainsäädännön sekä virka- ja työehtosopimusten ja koko sopimusjärjestelmän järjestelmän muutoksesta. Järjestötoiminta on kehittynyt ja yhdistyksen toimintaan ovat jättäneet vahvan jälkensä myös puheenjohtajat ja kulloinenkin hallitus sekä muut toiminnassa aktiivisesti mukana olleet.

Vaikuttavin muutos on ollut jäsenmäärän kasvu sekä koulutus- ja tehtävärakenteen muuttuminen. Jo 1990-luvun alkupuolelta alkoi jäsenmäärä hitaasti kasvaa, kun uudet sosiaalialan korkea-asteen tutkinnon suorittaneet liittyivät laajemmin joukkoon. Erityisen voimakkaana kasvu on jatkunut 2000-luvulla erityisesti ammattikorkeakoulusta valmistuneiden jäsenten lisääntyessä. Yhdistyksen perustamisvaiheessa sosiaalityöntekijät ja vastaavat nimikkeet olivat yhdistyksen jäsenkentän enemmistö. Nyt enemmistön muodostavat sosionomi (AMK) –tutkinnon tai aikaisemman sosiaalialan opistoasteen tutkinnon suorittaneet, jotka työskentelevät mm. sosiaaliohjaajina ja lastentarhanopettajina sekä eri alueilla esimiestehtävissä. Yhdistykseen kuuluvien jäsenten tehtävät ovat moninaiset ja ammattinimikkeiden kirjo on nykyään hyvin laaja.

Helsingin kaupunki on aina ollut jäsenistön suurin työnantaja. Julkisella sektorilla pieni osa jäsenistöä työskentelee valtion puolella sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä (HUS).Yksityisellä sektorilla työskentelevien määrä on lisääntynyt erityisen voimakkaasti, mikä tuo myös suuria haasteita yhdistyksen toimintaan.

Suuria muutoksia on myös edessäpäin. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos (sote-uudistus) tulee jatkossa vaikuttamaan laajasti koko jäsenistöön. On erittäin tärkeää, että jäsenistö ja yhdistys seuraa uudistuksen etenemistä ja jäsenistö aktivoituu keskusteluun ja uudistuksen rakentamiseen. Tässä myös yhdistyksellä on tärkeä roolinsa edunvalvojana.

Yhdistyksen perustehtävä on edelleen edunvalvonta, vaikka edunvalvonnan sisältö onkin sitten 1960-luvun muuttunut. Työsuojelun yhteistoiminta, työnantajan ja henkilöstön yhteistoimintaa koskeva yt-järjestelmä sekä luottamusmiesjärjestelmä edistävät työelämän ja sitä kautta jäsenistön hyvinvoinnin kehittymistä, jos järjestelmät ovat toimivia. Yhdistyksen toiminnan ja tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että ”yhteistoiminta” ja vuoropuhelu myös yhdistyksen hallituksen ja jäsenistön välillä toimii ja jäsenistön ääni kanavoituu aina liittotason päätöksentekoon asti.

Yhteistoiminnassa on hyvä jatkaa kohti seuraavia vuosikymmeniä.

Helsingissä 25.10.2014

Hilkka Ropponen, eläkeläinen, Harmaat pantterit
yhdistyksen sihteeri vuosina 1977–79

Toiminut yhdistyksen hallituksen jäsenenä ja varajäsenenä, liittovaltuuston jäsenenä, liiton
hallituksen varajäsenenä, edustajana AKAVAn aluetoimikunnassa sekä erilaisissa työryhmissä
liitossa ja yhdistyksessä.

Helsingin sosiaalivirastossa luottamusmiehenä sekä pääluottamusmiehenä vuosina 1986–2009